МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
“ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН” СВЕТИ НИКОЛЕ-БИТОЛА Р. С. МАКЕДОНИЈА
Факултет за психологија

МАГИСТЕРСКИ ТРУД

МОТИВАЦИИ И ОГРАНИЧУВАЊА НА ВОЛОНТЕРИ УЧЕНИЦИ - ПРЕГЛЕД НА ВОЛОНТЕРИТЕ ВО ЦРВЕН КРСТ БИТОЛА

Професор
проф. д-р Сашо Кочанковски

Студент
Јан Бекиров

Свети Николе, 2020 г.

БЛАГОДАРНОСТ

Би сакал да ја изразам мојата неизмерно голема благодарност кон мојот ментор при изработка на овој магистерси труд Проф. Д-р Сашо Кочанковски, кој беше покрај мене во секој аспект на изработка на овој труд и од кој уживав неизмерна поддршка низ годините на моето студирање.

Исто така би сакал да се заблагодарам на членовите на комисијата при одбрана на овој труд за поддржката која ја покажаа како и на моите колеги ученици, професорите и целиот персонал на Меѓународен славјански универзитет "Гаврило Романович Державин" за нивната помош во секој поглед.

Им благдарам на учесниците во анкетните прашалници без кои ова истражување не ќе можеше да биде извршено.

На крај, мојата неизмерна благодарност ја изразувам спрема моето семејство без кои не би можел да бидам целосна личност како што сум денес.

Јан Бекиров

АПСТРАКТ

Многу ученици поминуваат многу време во волонтирање, а учеството во волонтерски програми расте во популарност кај оваа возрасна група. Сепак, за испитување на оваа појава не е спроведено опсежно испитување во светски рамки а уште повеќе кај нас. Поради тоа, примарната цел на овој труд беше да се испита поврзаноста помеѓу волонтерските мотивации и ограничувањата меѓу учениците. Податоците за овој труд се собрани помеѓу волонтерите на Црвен Крст Битола. Вкупно 100 испитаници го пополнаа прашалникот составен за целите на овој труд.

Истражувањето беше насочено кон испитување на мотивациите преку пет димензии и испитување на ограничувањата преку три димензии.

Реализираното истражување покажа дека најбитен фактор на мотивација за волнтирање помеѓу испитаниците се вредностите и разбирањето додека структуралната димензија е фактор со најзначајно ограничување за волонтирање меѓу испитаниците кај кои што времето е нивниот најважен придонес за организацијата во која волонтираат.

Клучни зборови: волонтирање, мотивации, ограничувања, ученици.

ABSTRACT

Many students spend a lot of time volunteering, and volunteer programs are growing in popularity with this age group. However, no comprehensive study has been conducted worldwide, and even more so in our country. Therefore, the primary purpose of this paper was to examine the relationship between volunteer motivation and student constraints. The data for this paper are collected among the volunteers of the Red Cross Bitola. A total of 100 respondents completed the questionnaire designed for the purpose of this paper.

The research was aimed at examining motivations across five dimensions and examining constraints across three dimensions.

The research has shown that the most important factor for volunteering motivation among the respondents is values and understanding while the structural dimension is the most significant factor for volunteering among the respondents where time is their most important contribution to the organization in which they volunteer.

Keywords: volunteering, motivations, limitations, students.

АБСТРАКТНЫЙ

Многие студенты тратят много времени на волонтерство, и в этой возрастной группе популярность волонтерских программ растет. Тем не менее, во всем мире не проводилось всестороннего исследования, а тем более в нашей стране. Таким образом, основной целью этой статьи было изучение взаимосвязи между мотивацией волонтера и ограничениями учащихся. Данные для этой статьи собраны среди добровольцев Красного Креста Битола. В общей сложности 100 респондентов заполнили вопросник, предназначенный для этой статьи.

Исследование было направлено на изучение мотивации в пяти измерениях и изучение ограничений в трех измерениях.

Исследование показало, что наиболее важным фактором мотивации добровольчества среди респондентов являются ценности и понимание, в то время как структурное измерение является наиболее значимым фактором добровольчества среди респондентов, где время является их наиболее важным вкладом в организацию, в которой они работают.

Ключевые слова: волонтерство, мотивация, ограничения, студенты.

Содржина

ВОВЕД 1
I. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 4
1. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 5
1.1. РЕЛЕВАНТНИ ИСТРАЖУВАЊА 7
1.2. ДЕФИНИРАЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 8
1.3. ВОЛОНТЕРСТВО 9
1.3.1. ПРИДОБИВКИ ОД ВОЛОНТЕРСТВОТО 9
1.3.2. ВРЕМЕНСКА РАМКА НА ВОЛОНТЕРСКО ИСТРАЖУВАЊЕ 12
1.3.3. ОПЕРАЦИЈАЛИЗАЦИЈА 15
1.3.4. ВОЛОНТЕРСТВО И УЧЕНИЦИ 17
1.3.5. МОТИВАЦИИ И ПРИДОБИВКИ ОД ВОЛОНТИРАЊЕ НА УЧЕНИЦИ 21
1.3.6. КАКО ДА СЕ МОТИВИРААТ УЧЕНИЦИТЕ ДА ПОСВЕТАТ ПОВЕЌЕ ВРЕМЕ НА ВОЛОНТЕРСКА РАБОТА 24
1.4. МОТИВАЦИЈА 26
1.4.1. МОТИВАЦИЈА ЗА ВОЛОНТЕР 28
1.5. ОГРАНИЧУВАЊА 32
II. ИСТРАЖУВАЧКИ ДЕЛ 40
2. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 41
2.1. ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 41
2.2. КОНЦЕПТУАЛНА ДЕФИНИЦИЈА НА ВАРИЈАБЛИТЕ 41
2.3. ЗАДАЧИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО 42
2.4. ИСТРАЖУВАЧКИ ХИПОТЕЗИ 43
2.5. ВАРИЈАБЛИ ВО ИСТРАЖУВАЊЕТО 44

2.6. МЕРНИ ИНСТРУМЕНТИ 45
2.7.ПОСТАПКА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ 46
2.8.СТАТИСТИЧКА ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ 46
2.9. ПОПУЛАЦИЈА И ПРИМЕРОК 48
III. РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО 50
3. КВАНТИТАТИВНА АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО 51
3.1. ПРОФИЛ НА ИСПИТАНИЦИ 51
3.2. ОПИС И АНАЛИЗА НА КЛУЧНИТЕ ПРОМЕНЛИВИ 54
3.2.1. ВОЛОНТЕРСТВО 54
3.2.2. МОТИВАЦИЈА 61
3.2.3. ВОЛОНТЕРСКИ ОГРАНИЧУВАЊА 74
3.3. РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЧКИ ПРАШАЊА 81
IV. ДИСКУСИЈА 90
4. ДИСКУСИЈА 91
4.1. АНАЛИЗА НА ХИПОТЕЗИ 94
v. ЗАКЛУЧОК 95
ЗАКЛУЧОК 96
ЛИТЕРАТУРА 98

Листа на табели

Табела 1 Демографски карактеристики на испитаниците 51
Табела 2 Профил на волонтерски активности на испитаниците 55
Табела 3 Видови на волонтерски активности на испитаниците 57
Табела 4 Придонес на волонтерите кон организацијата 59
Табела 5 Фрекфенција на дистрибуција на одговори 61
Табела 6 Процентуален приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори 65
Табела 7 Анализа на фатори 69
Табела 8 Фрекфенција на дистрибуција на одговори според ограничувања 74
Табела 9 Процентуален приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори во поглед на ограничувања 76
Табела 10 Анализа на фатори – ограничувања 79
Табела 11 Коефициент на корелација 89

Листа на слики

Слика 1 Хиерархиски модел на ограничувања за слободно време 34
Слика 2 Учество во слободното време како рамнотежа помеѓу ограничувањата и мотивациите. 36

Листа на графикони

Графикон 1 Процентуално учество на испитаници според возраст 48
Графикон 2 Графички приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори 68
Графикон 3 Графички приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори – ограничувања 78

Графикон 4 Мотивациона димензија 82
Графикон 5 Поврзаност помеѓу мотивациите и волонтерските сегменти 83
Графикон 6 Волонтерски мотиви и пол 84
Графикон 7 Волонтерски мотиви, националност и место на живеење 85
Графикон 8 Волонтерски мотиви, одделение - клас и возраст 85
Графикон 9 Димензии на ограничување 86
Графикон 10 Димензии на ограничување и пол 87
Графикон 11 Волонтерски ограничувања, националност и место на живеење 88
Графикон 12 Волонтерски ограничувања, одделение - клас и возраст 88

ВОВЕД

Низ историјата, јавните и приватните агенции од сите типови и големини се потпираа на употреба на волонтери за да обезбедат континуиран успех на нивните програми (Лијао-Трот и Дан, 1999 година, Силбергберг, Бакман, Бакман и Елис, 1999 година). Покрај тоа, бројни л9чности бараат можности да им дадат услуга на другите, како начин да ги задоволат нивните сопствени потреби. Бидејќи буџетите се затегнуваат, а побарувачката за здравствена заштита, човечки услуги, рекреација и програми за едукација продолжува да расте, организациите стануваат се повеќе зависни од услугите што ги даваат волонтерите (Јенсен, 1995). Сепак, агенциите за човечки услуги и непрофитните организации имаат недостаток на волонтери, што честопати сериозно ги попречува нивните способности да ги исполнат своите мисии (Барнс и др., 2005). Оперативните трошоци сочинуваат 80% од вкупните буџети на повеќето организации, а платите и придобивките на вработените обично ги сочинуваат примарните расходи (Качински и Кромптон, 2006). Како резултат, невладините организации бараат извори на бесплатна работна сила за да ги надоместат трошоците. Станува се поважно да се разберат факторите што ги тераат луѓето да придонесат за финансиска поддршка и извор на бесплатна работна сила за овие организации (Вилсон, 2005 година, Кембел и Смит, 2006).

Волонтерството и сродните термини се дефинирани на неколку начини од различни автори. Хендерсон (1985) изјавил дека волонтер е „некој кој придонесува за услуги без финансиска добивка од функционална кауза за субсоцијалност“ , додека Вилсон и Мусик (1999) го дефинираа како „некој кој придонесува време да им помогне на другите без очекување на плата или друга материјална корист “. Волонтерството беше дефинирано од Брингл и Хечер (1996) едноставно како неплатени активности за помагање додека Карло и др. (2005) го дефинираа волонтирањето како „вршење на услуга без компензација за организација или агенција“. Заедничките теми во дефинициите се придонес кон општеството во една или друга форма без паричен надоместок. Иако нема финансиски повратза волонтирање, истражувањата покажаа дека волонтерите очекуваат други бенефити за работата што ја прават (Фармер и Федор, 1999).

Примери на волонтерски активности се видливи во сите сектори на општеството во скоро секоја социо-демографска категорија (Клири и Снајдер, 1999 година, Лијао-Трот и Данн, 1999 година, Силбергберг и др., 1999), а волонтерството претставува главен извор на труд во голем број земји во светот (Дута-Бергман, 2004).

Кај учениците, пријавени се неколку придобивки за ученици кои волонтираат, како што се зголемени просечни оценки, општо знаење, познавање на некоја област или дисциплина и аспирации за напредни степени. Волонтерството е исто така поврзано со зголемено време поминато во пишување на домашна задача и подготовка за тестови и зголемен контакт со образовната институција (Астин и Сакс, 1998). Конечно, образованите институциите обезбедуваат атмосфера погодна за учење, комуникација на нови идеи и тековни проблеми и можат да бидат основа за активистичко однесување (Тапа, 1999). Бидејќи учениците имаат тенденција да бидат склони да волонтираат и имаат потенцијал да обезбедат огромна поддршка на организациите, оваа група не треба да се занемарува за како извор на волонтери (Burns et al., 2005). Програмите мора да бидат ефикасно испланирани и следени за да бидат успешни, но мора да се преземат мерки за да се осигура дека програмата не се смета за контролирана (Вилсон и Музик, 1999). Волонтирањето може да биде контрапродуктивно, бидејќи примената на надворешен притисок за извршување на одредена акција не мора да доведе до однесување откако ќе се отстрани притисокот (Клари и Снајдер, 1999). Бидејќи менаџерите не можат да понудат финансиска компензација, разбирањето на волонтерската мотивација е клучно за успехот и ефективноста на организацијата (LiaoTroth & Dunn, 1999).

Според Сребренберг и сор. (1999), алтруистичките мотиви се карактеристиките на волонтерите кои имаат мал интерес за лични придобивки да се добијат од некомпензирана услуга. Во основа алтруизмот е придонес во времето, енергијата и ресурсите на една организација со единствена намера да им помогне на другите. Иако алтруизмот честопати се пријавува како примарна мотивација за волонтирање, се верува дека служењето на другите е заемно корисно за донаторот и примателот (Вилсон и Мусик, 1999). Современото волонтерско истражување има тенденција да попушти чисто идеалистички мотиви во корист на истражување на личните предности на волонтерот (Сероу, 1991). Иако услугата во заедницата ретко се спроведува од неопходност и ретко се создава

надворешна награда (Серов, 1991), вообичаено има мотиви за волонтирање. Иако алтруизмот може да доведе до волонтирање на почетокот, само-заинтересираните мотивации се поважни за континуирано учество (Рајан и др., 2001).

Конечно, во своето истражување на задачите во домородните и примитивни култури, Фенел (2008) наведува дека луѓето се повеќе алтруистички кон нивните лични семејства, бидејќи тие ги делат истите гени, а постои желба да се осигура дека овие гени се пренесуваат. Многу е тешко да се убеди некоја личност да ја потисне својата желба да ги користи предностите на себе и на своето семејство во корист на предноста на групата (Фенел, 2008) Ова ќе укаже на тоа дека волонтирањето надвор од сопствената семејна структура со чисто алтруистички мотиви е спротивно на основната човечка природа. Ова не значи дека алтруизмот не постои; само сугерира дека случаите на вистински алтруизам треба да бидат ретки.

Спроведени се неколку студии за да се идентификуваат ефективни техники за управување со волонтерите, но мнозинството се фокусираше на концептите на теоријата на очекувања и задоволството. Теоријата на очекувања сугерира дека луѓето се вклучуваат во активности во специфични поставки за да реализираат група на психолошки исходи што се познати и ценети (Менинг, 2005). Задоволството генерално се нарекува мерка за степенот до кој се исполнети тие очекувања.

Фармер и Федор (1999) изјавуваат дека „неисплатените работници имаат различни причини за пристапување во една организација; покажуваат различни модели на ставовно, калкулативно и афективно вклучување; честопати доживуваат конфузија во точно која е нивната улога во организацијата; и обично не подлежат на исти стандарди за изведба на кои се чуваат платени работници “(Фармер и Федор, 1999 година, стр. 353). Да се започне со волонтерски активности, а потоа да се одржат тие активности во текот на подолг временски период, зависи од усогласувањето на мотивационите грижи на лицата со ситуации што можат да ги задоволат тие потреби (Клари и Снајдер, 1999). Темелното познавање на факторите кои ја мотивираат индивидуата кон услугата е клучно за вработување и задржување на квалитетни волонтери (Брујер и Рап, 2007).

I. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

1. ТЕОРЕТСКИ ПРИСТАП КОН ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Моделот на мотивација има четири компоненти. Овие се потреби или мотивации, однесување или активности, цели или задоволства и повратен ефект (Манел и Клејбер, 1997). Мотивациите се фактори што го принудуваат човекот да дејствува. Ова се случува на два начина. Прво, се создава нерамнотежа, предизвикувајќи желба да се поправи нерамнотежата. Оваа нерамнотежа може да биде физиолошка (на пр. глад, жед, замор, итн.) или психолошка (на пр. осаменост, здодевност и сл.). Вториот дел од мотивацијата е кога поединецот ќе препознае или верува дека одредена акција ќе ја поправи нерамнотежата (на пр. јадење за да се ослободи гладот, вежбање да се ослободи здодевноста и сл.) (Манел и Клејбер, 1997). Само откако ќе се воспостави ова верување, поединецот ќе преземе активности кон задоволување на потребата. Откако поединецот ќе ја изврши предвидената акција, ќе се адресира нивото на задоволство. Ако однесувањето ја исполни потребата, поединецот ќе се чувствува задоволен и ќе покаже позитивен фидбек (на пр. Извршување на дејноста повторно во иднина, препорачување на постапката на други, итн.). Ако однесувањето не го задоволи мотивот, поединецот ќе покаже негативен фидбек и ќе ја модифицира или напушти дејноста (Манел и Клебер, 1997).

Општо, откако некој мотив е задоволен, тој веќе не е активен (на пр. после јадење, поединец повеќе не се чувствува гладен), но во истражувањата за слободно време, откриено е дека задоволството од нечии потреби често може да го засилат мотивот (Манел и Клејбер, 1997). На пример, ако планинар има потреба од развој на самодоверба и таа потреба се задоволува со достигнување на врвот на планината, тој може да има посилна желба да се искачи на другите врвови, наместо да се намали интересот за тоа. Поради оваа својствена разлика, спроведени се многу истражувања за мотивација во контекст на слободното време и рекреацијата.

Многу автори покажаа дека истата активност може да ја преземаат различни индивидуи од различни причини или да задоволат различни мотивации (Клири и др., 1998, Клири и Снајдер, 1999 година; Графе и др., 2000; Вилсон, 2005). Поради оваа причина, современото волонтерско истражување за мотивација зема функционален пристап, развиен од Катц во 1960 година. Овој пристап ги подредува мотивационите елементи во групи или функции засновани врз потребите што ги исполнуваат. Секоја функција се постигнува независно за да се процени кои типови на мотивација се најважни (Клари и сор., 1998, Клари и Снајдер, 1999). Силата на оваа теорија е дека таа го насочува истражувањето кон личните и социјалните процеси кои иницираат, насочуваат и одржуваат акција (Катц, 1960). Со други зборови, постојат неколку основни мотивациони фактори кои го наведуваат лицето да започне активност и да остане активен со текот на времето. Со распоредување на мотивациите во категории или функции, истражувачите можат да достигнат повисоки нивоа на специфичност во однос на мотивационите фактори на различни групи или поединци. Клири и Снајдер (1999) изјавуваат дека суштината на истражувањето на функционализмот е дека луѓето можат и прават исти активности во служба на различни психолошки функции. Односно, луѓето се вклучуваат во иста активност, но го прават тоа за да исполнат различни мотиви (Клари и Снајдер, 1999). Конструктот за мотивација на слободно време ги надминува активностите во кои индивидуата учествува во тоа што им дава значајни активности за слободно време (Манел и Клејбер, 1997).

Покрај мотивацијата, важно е да се разберат факторите што можат да го спречат или ограничат учеството во волонтерството. Постои недостаток на истражувања во однос на ограничувањата на волонтерството, но постои литература за ограничувања на слободното време воопшто. Бидејќи волонтирањето се спроведува за време на слободното време на поединецот, моделите за ограничувања на слободно време се корисни за да се испитаат ограничувањата на волонтерството. Крафорд и Годбеј (1987) идентификувале три категории на ограничувања на слободното време: Интраперсонална, Интерперсонална и Структурна. Интраперсоналните ограничувања вклучуваат индивидуални психолошки состојби и атрибути кои се во интеракција со преференциите за слободно време, наместо да интервенираат помеѓу преференциите и учеството (Крафорд и Годбеј , 1987).

Интерперсонални ограничувања се оние што се случуваат кога самите познати соучесници се сметаат дека се спречени од учество заради структурни ограничувања (Крафорд и Годбеј, 1987). Структурните ограничувања се интерферентни фактори помеѓу изборот за слободно време и учеството (Крафорд и Годбеј, 1987). Рајмор и сор. (1993) утврди дека постои хиерархиска врска помеѓу овие категории на ограничувања. Ацкесон и сор. (1993) постави рамнотежа помеѓу мотивациите и ограничувањата, доколку постои учество на слободно време. Бидејќи секое ниво на ограничување се среќава по должината на хиерархијата (Intrapersonal-Интерперсонално-структурни), наградите од учество (мотивации) мора да бидат проверени наспроти трошоците (ограничувањата). Ако мотивациите ги надминуваат ограничувањата, поединецот ќе продолжи по континуумот (Ацкесон и сор., 1993).

Овој тридимензионален модел на ограничувања за слободно време е емпириски тестиран во контекст на туризмот воопшто (Тапа и др., 2002, Пенингтон-Грej и др., 2002), туризам базиран на природата (Pennington-Grey & Kerstetter, 2002), и специфични активности за рекреација (Најупан et al., 2004), и со мали разлики, се покажа дека се валидни и сигурни во секој случај.

Сепак, до денес се чини дека не биле тестирани во однос на волонтерството.

1.1 РЕЛЕВАНТНИ ИСТРАЖУВАЊА

Спроведени се неколку студии за да се идентификуваат ефективни техники за управување со волонтерите, но мнозинството се фокусира на концептите на теоријата на очекувања и задоволството. Теоријата на очекувања сугерира дека луѓето се вклучуваат во активности во специфични поставки за да реализираат група на психолошки исходи што се познати и ценети (Менинг, 2005). Задоволството генерално се нарекува мерка за степенот до кој се исполнети тие очекувања. Фармер и Федор (1999) изјавуваат дека

„неисплатените работници имаат различни причини за пристапување во една организација; покажуваат различни модели на ставовно, калкулативно и афективно вклучување; честопати доживуваат конфузија за тоа која е нивната улога во организацијата; и обично не подлежат на исти стандарди за изведба на кои се чуваат платени работници “(Фармер и Федор, 1999 година). Да се започне со волонтерски активности, а потоа да се одржат тие активности во текот на подолг временски период, зависи од усогласувањето на мотивационите грижи на лицата со ситуации што можат да ги задоволат тие потреби (Клари и Снајдер, 1999). Темелно познавање на факторите кои ја мотивираат индивидуата кон услугата е клучно за ангажирање и задржување на квалитетни волонтери (Бруере и Рапе, 2007 година).

1.2 ДЕФИНИРАЊЕ НА ПРОБЛЕМОТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Бројни студии се фокусираа на мотивационите фактори кои влијаат на една личност да учествува во специфични активности за слободно време, главно фокусирајќи се на волонтерски мотивации. Иако ова дело на работа е големо и трае неколку децении, сепак има области кои не се целосно истражени. Поточно, потребно е испитување на мотивациите и ограничувањата на учениците.

Иако е објавено дека волонтерите под 18 години се со најмал процент, се покажало дека оние кои волонтираат како ученици имаат поголема веројатност да се стекнат со факултетско образование (Биро за труд статистика на САД, 2007 година). Покрај тоа, 90% од учениците во САД се изјасниле дека волонтирале во одреден момент од нивниот живот како ученици (Карло и др., 2005). Високиот процент на ученици волонтери кои потоа продолжуваат на факултет, ја прави оваа популација достојна за понатамошно испитување. Слично на тоа, малку истражување е спроведено за да се испитаат ограничувањата на волонтерството. Бидејќи волонтирањето е активност за слободно

време, моделите на ограничувања од истражувањата за слободно време и рекреација се применливи за да се анализираат ограничувањата во волонтерството.

1.3 ВОЛОНТЕРСТВО

Волонтирањето е придонес за општеството во една или друга форма без паричен надоместок. Иако нема финансиски поврат за волонтирање, истражувањата покажаа дека волонтерите очекуваат друго задоволство од работата што ја прават (Фармер и Федор, 1999).

1.3.1 ПРИДОБИВКИ ОД ВОЛОНТЕРСТВОТО

Бројни студии биле разгледани за да се анализираат придобивките од волонтерството за организациите. но и за волонтерот лично. Истражувачите испитувале социјални активности како волонтирањето и како придонесуваат за повисок квалитет на живот кај возрасните лица (Кели и др., 1987); ефектите од „услужното учење“ врз учениците (Брингл и Хечер, 1996); ефекти од волонтерството за време на животниот век на една личност (Вилсон и Мусик, 1999); и развој на еколошка чувствителност преку волонтирање во програми за управување со животната средина (Рајан и др., 2001). Други истражувања покажаа дека волонтерите можат да го олеснат работниот товар за непрофитните организации (Мартинез и МекМулин, 2004), како и владини агенции (Качински и Кромптон, 2006) и други придонеси што волонтерите можат да ги направат во своите организации (Рајан и др., 2001 година, Брујере и Рапе, 2007 година).

Постојат многубројни придобивки за волонтерите, што може да извлечат од послужување на другите, нивните заедници или околината. Кели (1987) ги проучувал ефектите од разни активности за слободно време врз субјективната благосостојба на

постарите возрасни лица (на возраст од 40 години и повеќе). Тие преку телефон анкетирале 400 возрасни лица за нивните активности за слободно време и задоволство од животот. Откриено е дека слободното време не само што придонесува за задоволство од животот, туку дека социјалните активности, како што се волонтирање, се поврзани со многу повисоко ниво на задоволство кај возрасни на возраст од 65-74 години (Кели и др., 1987).

Услужното учење, форма на волонтирање што вклучува волонтерска служба во едукативен план, се покажа дека ги зголемува просечните оценки на учениците (GPA) и ја зголемува желбата учениците да продолжат со напредни степени (Sax & Astin, 1997). Исто така, беше објавено дека учењето на услуги носи нов живот во училницата, ги подобрува перформансите на традиционалните мерки на учење, го зголемува интересот за предметот, предава нови вештини за решавање проблеми и ја прави наставата попријатна (Bringle & Hatcher, 1996).

Вилсон и Мусик (1999) испитале четири варијабли во контекст на волонтирање: граѓанство, антисоцијално однесување, физичко и ментално здравје и професионално достигнување. Прво, беше откриено дека да се биде активен во доброволна организација е позитивно поврзано со граѓанската одговорност. Волонтерите имаат поголема веројатност да гласаат, да учествуваат во локалната политика и да го охрабрат демократскиот процес (Вилсон и Мусик, 1999). Коук (1990) открил дека да се биде активен во волонтерски организации е позитивно поврзано со тоа да се биде активен во локалната политика. Второ, авторите забележаа дека волонтирањето значително ги намали инцидентите на антисоцијално однесување кај тинејџерите, како што се забременување, слаби оцени или прекинување од училиште. Тие предупредуваат дека ова може делумно да се должи на фактот дека учениците се само-селектирале во волонтерската програма и можеби биле со помала веројатност да учествуваат во антисоцијалното однесување што треба да започне со тоа (Вилсон и Мусик, 1999). Преку надолжно испитување со употреба на морталитет како променлива за исходот, авторите покажаа дека волонтирањето е поврзано со подобро физичко и ментално здравје.

Ова може да се должи на фактот дека волонтерите можат да имаат полесен пристап до фитнес објекти, информации и други ресурси кои промовираат здраво живеење. Сепак, е речено дека „волонтирањето го подобрува здравјето, но исто така е веројатно дека поздравите луѓе имаат поголема веројатност да волонтираат“ (Вилсон и Мусик, 1999, стр. 161).

На крај, беше анализирана варијаблата на професионално достигнување. Се покажа дека учениците кои учествуваат во програми за услужно учење веројатно ќе забележат дека нивниот показател се зголемува и дека волонтирањето помага да се развијат вештини како што се лидерство и тимска работа. Исто така, беше објавено дека жените повеќе имаат корист од волонтерските искуства отколку мажите и дека колку повеќе жената поминува волонтирање, толку попрестижна нејзината работа веројатно ќе биде подоцна во животот (Вилсон и Мусик, 1999).

Рајан и др. (2001) го испита концептот на посветеност во програмите за управување со животната средина. Студијата покажа дека многу луѓе првично учествувале во волонтерските програми за да и помогнат на животната средина или од други алтруистички причини, но со поголема веројатност би останале активни доколку имаат и други придобивки. Социјалните односи, учењето и проектната организација се покажаа како значајни предиктори за континуирано учество, што укажува на тоа дека организациите треба да имаат динамична програма што одговара на променливите мотиви на волонтерите како што напредува времето (Рајан и др., 2001). Оваа студија исто така открила дека оние кои волонтираат почесто наоѓаат поголемо задоволство од придобивките и дека активните волонтери имаат повеќе пријатели во групата, учествувале во други групи и ги користеле местата за волонтирање за рекреација (Рајан и др., 2001).

Мартинез и МекМулин (2004) ги оценија мотивите на активните и неактивни членови на голема невладина организација за да се утврдат ефектите од социјалните мрежи, конкурентските обврски, промените во животниот стил, личниот раст и вербата за ефикасноста на нечии акции врз одлуката да станат и да останат активни во организацијата. Откриле дека ефикасноста, чувството дека нечии активности прават разлика, има најголем ефект врз одлуката на активните членови да бидат активни во

групата и дека конкурентските заложби имаат најголемо влијание врз одлуката да не учествуваат (Мартинез и Мекмулин, 2004). Членовите кои чувствуваат гордост во работата во која се ангажираа, со поголема веројатност ќе продолжат да служат на организацијата. Ова ја потенцираше потребата за јасни цели и добро развиен план за управување со волонтерските програми да бидат успешни.

1.3.2 ВРЕМЕНСКА РАМКА НА ВОЛОНТЕРСКО ИСТРАЖУВАЊЕ

Волонтерството не е нова појава. Повеќе од пет децении е предмет на интерес во областа на истражување на активности во слободно време (Кели и Волкарт 1952 година, Гордон и Бабчук, 1959). Наодите од овие рани дела покажаа дека членовите на истата група можат да постават различни вредности на своето членство во однос на потребните задоволства што ги прави возможни (Кели и Волкарт, 1952); организациите варираат во типот и играат според различни типови на личност во членството (Гордон и Бабчук 1959); и тој мандат за членство е често поголем, а прометот е помал во групи со повеќе цели, големи членства и долги истории (Бабчук и Бут, 1969).

По овие студии, истражувањето за волонтерството еволуираше за да се испитаат трендовите и традициите на услугата волонтирање (Елис, 1978, Хендерсон, 1985); волонтерски потреби и мотивации (Френси, 1983, МекКеланд, 1985); и како ефикасно да управуваат со волонтерите врз основа на овие потреби (Хендерсон, 1980). Заедничка цел беше да се разберат практичните импликации при проценката на волонтерските мотивации, така што ќе може да се идентификуваат подобро програмирање и стратегии за управување со волонтирање.

Иако релативно малку беше напишано на темата во 1970-тите и 1980-тите, 1990-тите доживеа повторно испитување на интересот за темата волонтерство (Сероу, 1991 година, Фишер и др., 1991, Верба и др., 1995, Викам и Грејф, 1998 г.) Вилсон и Мусик

(1999) ова го припишуваат на загриженост дека луѓето не гласале, не се кандидирале или не ја поддржувале политиката со своето време толку често во споредба со претходните децении (Вилсон и Музик, 1999). Оваа хипотеза е донекаде поддржана од други студии кои означуваат дека активното учество во волонтерски организации може да го зголеми чувството на граѓанска одговорност и граѓанство (Коук, 1990, Верба и др., 1995, Астин и Сакс, 1998).

Испитувајќи ги волонтерите Сарџент и Седлацек (1990) откриле дека не само што постојат разлики во типовите на личност меѓу членовите на различни типови организации, туку има и разлики во мотивациските потреби помеѓу членовите на различни типови организации (Сарџент и Седлацек, 1990). Авторите испитуваат ученици волонтери во четири студентски организации и со различни цели и задачи. Користејќи скала за личност од типот на Холанд и скала за потребите на Марej, тие ги споредија мотивациите на членовите во различните организации со типот на личност на членовите. Истражувањата покажаа дека волонтерите не можат да се сметаат за хомогена група, туку се разликуваат од една организациска околина до друга според типот и мотивацијата на личноста (Сарџент и Седлацек, 1990).

Викам и Графи (1998) анализирале мотивации за волонтирање во средина за образование. Оваа студија побара од 30 волонтери да укажат на степенот до кој неколку мотивациони фактори влијаат врз нивната одлука да волонтираат во центар за едукација во централна Пенсилванија. Важните мотиви беа поделени помеѓу алтруистичките (желба да ги учат другите, да се чувствуваат како да прават разлика и сл.) И егоистичките (стекнат искуство во кариера, искуство за лично образование, итн.) (Викам и Графе, 1998). Главната цел на истражувањето беше да се покаже како мотивите и демографските варијабли поврзани со тие мотиви може да се користат за зголемување на напорите за вработување и задржување во волонтерски програми (Викам и Графи, 1998). Оваа студија открила дека покрај алтруистичките и егоистичките мотиви, некои доброволци сакаат социјално опкружување во кое ќе комуницираат со други луѓе. Авторите наведуваат дека раководителите на центрите за образование на животната средина би можеле да имаат корист од разбирањето на волонтерските мотивации и врз основа на ова знаење, треба да

дизајнираат програми за да ги задоволат алтруистичките, егоистичките и социјалните потреби на волонтерите.

Користејќи го концептот на психолошки договор, Фармер и Федор (1999) го споредија управувањето со волонтерите со управувањето со платените вработени во една организација. Признаено е дека волонтерите можат да се разликуваат од платените вработени во фактот дека тие не ја вршат услугата за паричен надоместок. Поради оваа причина, вработените и волонтерите се видени поинаку во литературата. Покрај тоа, многу истражувања се фокусираа на она што ги води луѓето да волонтираат, но постои недостаток на истражување во однос на она што го прават откако ќе започнат со волонтирање (Фармер и Федор , 1999). Оваа студија откри дека елементи на психолошки договор (вообичаени во литературата за човечки ресурси) може да бидат важна алатка за зголемување на учеството во разни настани и да се намали повлекувањето од организацијата (Фармер и Федор , 1999). Воспоставува збир на реципрочни очекувања за организацијата и волонтерот и претпоставува дека доколку и двата ентитета ги исполнат своите очекувања, задоволителното искуство ќе резултира и ќе доведе до континуирано учество (Фармер и Федор , 1999).

Неодамна, Брнс et al. (2005) призна дека младите во колеџ поминуваат значително време во волонтирање и претставуваат важен фонд на идните волонтери. Беше наведено дека членовите на генерацијата Y волонтираат во своите заедници повеќе од која било друга генерација во историјата (Барнс и др., 2005). Оваа студија испитува различни мотивации за волонтирање на ученици кои посетуваат различни типови универзитети. Резултатите покажуваат дека учениците од различни видови институции, всушност, имаат различни мотивации за волонтирање, што беше добар предиктор за зачестеноста на волонтерските активности. Мотивацијата на индивидуата за волонтерство е подобар предиктор за идните однесувања од тековните волонтерски активности, бидејќи степенот на тековните однесувања на еден човек честопати е под влијание на количината на време што индивидуата ја има за волонтирање (Барнс и др., 2005).

1.3.3 ОПЕРАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Постојат неколку дефиниции и толкувања за волонтирање и сродни термини (Хендерсон, 1985; Брингл и Хечер, 1996; Вилсон и Мусик, 1999; Карло и др., 2005). Во текот на децении, авторите го оперализираа „волонтирањето“ на многу начини. Хајдрих (1990) го гледаше волонтирањето во однос на услугите кои се дадени (Директна служба, лидерство, општа поддршка, членови-пошироко), додека Сероу (1991) забележа функција на организација (граѓански клубови, религиозни групи, братства или сороции и сл.). Фишер и др. (1991) го испитал Формалното волонтирање, или дејствијата спроведени преку организација и Неформалното волонтирање, дефинирано како работа за која се занимава надвор од формална организација. Викам и Грејф (1998) проучувале дали волонтерите биле редовни (служат редовно) или повремени (служат еднаш во некое време), а Мартинез и Мекмулин (2004) ги користеле термините Активни (платени такси и услуга за придонеси) и Неактивни (само платени такси).

Во 1959 година, Гордон и Бабчук идентификуваа два различни типа на групи: инструментални и експресивни. Инструменталните групи служат како организации за социјално влијание дизајнирани да одржат или создадат некаква нормативна состојба или промена (Гордон и Бабчук, 1959). Овие организации имаат тенденција да бидат вклучени во различни теми и заради широкиот опсег на цели, власта обично се делегира на комитет што ја претставува организацијата јавно (Фаич и Гејл, 1971). Примери на инструментални групи може да бидат организации кои лобираат на конгрес за пониски емисии на стаклени гасови од производителите на автомобили. Целите на групата се во големи размери и членовите главно играат повеќе споредна улога отколку активна. Експресивните групи имаат тенденција да се фокусираат на локалните прашања поврзани со специфични цели на групата (Гордон и Бабчук, 1959). Примери на експресивни групи може да вклучуваат пешачки клубови кои одржуваат патеки за сопствена рекреативна употреба. Членовите на групата волонтираат време и енергија за да ги заштитат и одржуваат областите за рекреација на кои се особено придружени.

Гордон и Бабчук (1959) изјавуваат дека оваа дихотомија може да биде претерано поедноставена. Некои организации се формирани како експресивни и се развиваат да бидат поинструментални. Покрај тоа, некои групи се истовремено и експресивни и инструментални (Гордон и Бабчук, 1959). На пример, Клубот Сиера функционира на повеќе нивоа. На локално нив'о, членовите ги штитат ресурсите за рекреација блиску до дома. Тие можат да учествуваат во сервисни проекти или да одат на излети во области на кои се придружувани, но во исто време, Клубот Сиера има многу поширок цели на национално ниво. Оваа група придонесе за заштита на многу природни ресурси и беше клучен играч во движењето на животната средина (Фаич и Гејл, 1971).

Лијао-Тот и Дан (1999) идентификуваа три главни сектори во кои организациите можат да бидат класифицирани. Овие се јавни (на пр. Образование, јавно здравство, човечки услуги и сл.), Приватни (на пр. Приватна здравствена заштита, високо образование, одморалишта, итн.), И непрофитни (на пример, религиозни, права на животни и сл.). Карло и др. (2005) го прошири ова за да вклучи шест главни типа на организации засновани на функција. Овие се црковни или религиозни групи, агенции за социјални услуги, училишта, непрофитни организации, непрофитни корпорации и организации ориентирани кон каузи.

Други студии се обидуваат да го класифицираат волонтерот, отколку организацијата. Хајдрих (1990) категоризираше четири нивоа на учество во една организација како директна служба, лидерство, општа поддршка и членови на големо. Други автори предложија слични мерки на вклученост, вклучително и служење во комитет, служење како офицер, или присуство на конференции и работилници (Вилсон и Мусик, 1999 година), или присуство на функции и настани на поглавјето, учество во процес на стратешко планирање, промовирање на организацијата и учество во настани за прибирање финансиски средства (Фармер и Федор , 1999).

Конечно, беше опфатено ниво на активност во однос на учеството во волонтерска организација. Студијата за членство во конференцијата „Appalachian Trail конференција“ ги спореди мотивациите за волонтирање (или не волонтирање) меѓу активните членови (оние кои плаќале такси и доброволно) и не активните членови (оние кои плаќале само

давачки) (Мартинез и МекМулин 2004). Следните пет фактори беа искористени за да се утврди подготвеноста на поединците да волонтираат. Ефективноста се однесува на можноста на поединецот да помогне во заштитата на Апалахиската патека и да придонесе за управување со природните ресурси. Обврските за ангажмани вклучуваат барања за време, финансии, семејство или работа на поединецот. Социјалните мрежи се занимаваат со познавање или запознавање со други лица вклучени во волонтерски активности. Промената на животниот стил се однесува на промените во брачниот статус или живеалиштето. Конечниот фактор, личен раст, се занимава со стекнување искуство за идно вработување и можности за развој како индивидуа (Мартинез и МекМулин 2004). Оваа студија се покажа дека е подобар предиктор за неактивно членство отколку активно членство.

Секој од овие пристапи за дефинирање на волонтерството е валиден, но потребна е синтеза на сите овие концептуализации. Со испитување на видовите организации за кои луѓето се пријавуваат волонтирање, видовите придонеси што тие ги даваат во тие организации и нивото на вклученост во волонтерските истражувачи можат подобро да го идентификуваат пазарот на волонтери. Разбирањето на волонтерите ќе помогне во ефективните напори за вработување и задржување.

1.3.4 ВОЛОНТЕРСТВО И УЧЕНИЦИ

Волонтерството е повеќе од трошење време активно да учествува во несебични акти или активности кои им се од корист на другите луѓе. Има поголемо влијание врз општеството како целина. Волонтерите им се од голема помош на заедницата бидејќи се нурнати во голем број можности. Со волонтирање, учениците развиваат животни вештини и стануваат добри индивидуи. Започнувањето на оваа активност додека се млади им дава можност на учениците да учат и да прераснат во вредни членови на општеството. Тие развиваат животни вештини додека вршат активности што се надвор од нивните зони за

удобност. Тие стануваат социјално свесни и учат да го ценат нивниот живот и да го ценат она што го имаат, особено кога сфаќаат дека нивните проблеми би изгледале како одмор на повеќето луѓе.

Волонтерската работа нуди можност поединците и заедниците да се вклучат во активности кои влијаат врз општото добро на општеството. За младите луѓе, волонтерската работа дава начин да се здобијат со различни корисни вештини, да ја разберат заедницата во која живеат и да го подобрат животот во заедницата. Заедницата, пак, го поттикнува развојот на граѓаните што се вклучени во создавање подобра демократија.

Во училиштата се дава голем акцент на развојот на карактерот кај учениците, преку проучување на проблемите во заедницата, активности за решавање на овие проблеми и размислување за искуството. Многу училишта ги придвижуваат учениците од волонтерство кон иницијативи за учење на услуги во рамките на наставниот план, така што учениците на сите нивоа можат да развијат соработка, емпатија, граѓанство и самодоверба.

Основните и средните училишта измислиле различни начини за интегрирање на волонтерството во нивните училишта и заедница. Во некои случаи, учениците се оставени на свои мотиви да се вклучат во служба на заедницата преку акти на волонтирање. Овие волонтерски искуства можат да бидат во форма на некогашна вклученост во заедница или настан, или можат да резултираат во одржлив однос во текот на еден временски период со одредена услужна организација во заедницата.

Многу училишта го сменија својот акцент на заинтересираност, од лично волонтерството кон вклучување на учениците кои ја поврзуваат својата услуга со наставната програма. На пример, едно основно училиште се фокусира на услугата кон постарите лица. Како дел од наставната програма по историја, се создаде историја на заедницата откако учениците интервјуираа постари граѓани и создадоа колекција од нивните приказни. На часови по уметност, учениците изработуваа уметнички дела како подароци за постари членови на заедницата. Во математика, учениците им помагаа на постарите возрасни лица да купуваат намирници, а постарите возрасни беа во можност да

им помогнат на учениците со математички проблеми што се појавија во врска со цените на производите.

Друг пристап/приод за вклучување на учениците во волонтерски активности е училиштето и организацијата да бидат партнери во заедничка иницијатива. Организациите во заедницата кои имаат инвестиција во поттикнување на етика на услуги кај новата генерација граѓани, треба да ги бараат училиштата за партнерство.

Ангажирањето ученици во заедница обично гради мостови што ги поврзуваат учениците со поединци и иницијативи со кои инаку никогаш не би можело да немаат можност да развиваат и негуваат односи на разбирање и реципроцитет. Искуствата од ваква природа им овозможуваат на учениците да ги утврдат средствата и потребите на заедницата и да добијат перспектива за соработка на развој на иницијативи за градење заедница. Исто така, може да им помогне на учениците да ги разберат прашањата за социјална неправда и да ги придвижат кон морално размислување и критичко размислување за општествените проблеми.

Повеќето од студиите за волонтирање на ученици се преземени во Соединетите држави (Хаски-Левентал и др., 2008), иако има поголем фокус на оваа област во Велика Британија (на пр., Холдсворт, 2010; NCCPE, nd) и некои австралиски истражувања за волонтирање во рамките на одделни академски програми (на пр., Аулд, 2004 година; Есмонд, 2000; МекКабе, Вајт и Обстд, 2007 година). Овие земји формираат кластер „Англо-саксонски“, заснован на нивниот голем непрофитен сектор, но имаат пониски нивоа на поддршка од владата во споредба со повисоките нивоа на приход од такси и приватна филантропија (Саламон, Соколовски, и список, 2003; Сандерс, О'Брајан, Тенант) , Соколовски, и Саламон, 2008).

Постои широко прифатена позитивна поврзаност помеѓу нивото на образование и волонтирањето (види Финлеј и Марej, 2005). Ова укажува дека стапката на волонтирање ќе биде повисока кај учениците отколку кај општата популација во овие возрасни категории. Оваа претпоставка е поткрепена со податоци од австралиското истражување за доброволно работење (австралиско биро за статистика, 2007 година), во кое се утврди дека стапката на волонтирање за ученици на возраст од 18 до 24 години била 43,4%, наспроти

20,1 % за оние од иста возраст кои биле не се класифицирани како ученици. Постои мала разлика помеѓу стапките на волонтирање за редовни ученици и вонредни ученици (42,6% и 44,9%, соодветно). Овие податоци ја поддржуваат идејата дека учениците на универзитетот имаат поголема стапка на волонтирање од просекот за нивната возрасна група.

Исто така, поддржувајќи го овој поим, голема студија покажа дека 15,3 % од англиските ученици волонтирале со добротворни цели за време на првата година на универзитет (Холдсворт, 2010). Студијата за британски студентски искуства цитирани од Холдсворт и Квин (2010) покажа дека 15 % од учениците од четири универзитети биле вклучени во волонтерска работа: 7% во волонтирање организирано преку нивниот универзитет и 11% во волонтирање организирано на други начини, со некои ученици правејќи ги и двете. Овие две американски студии беа со општо студентско население, а три австралиски студии за учество на учениците во волонтерство во рамките на специфични терцијарни часови / програми, најдоа дури и повисоки нивоа на вклученост.

Без оглед на нивото на тековно волонтирање, клучна порака во многу иницијативи за зголемување на волонтирање на млади и ученици е развој на пофлексибилни можности за волонтирање (NCCPE, Комисијата Расел за младинско дејствување и ангажман, 2005). Ова движење кон флексибилност рефлектира други докази дека природата на волонтерството е променета - несакана последица на модерноста (Декер и Халман, 2003; Хустинкс и Ламмертин, 2003; Wuthnow, 1998). Поединците се префрлаат од редовно и долгорочно на краткорочно, епизодно или повремено волонтирање, промена која е особено популарна кај младите. Луѓето бараат и се вклучуваат во краткорочни искуства што ќе ги исполнат нивните непосредни и навремени потреби, а понекогаш се придвижуваат кон други исполнувачки искуства (Handy, Brodeur, & Cnaan, 2006). Мекдоф (2005) класифицирал епизодно волонтирање заедно со временски континуум: привремено (волонтирање само за кратко време); преодно (волонтирање на редовна основа, но за одреден период, на пример на проект); и повремено (волонтирање за кратки периоди на услуга во редовни интервали).

Волонтерството е, според тоа, сè поголема хетерогена активност што се јавува по континуум, со долгорочни редовни волонтери на едниот крај и повремени волонтери на другиот крај (Hustinx, HaskiLeventhal, & Handy, 2008). Ваквата варијабилност во учеството бара понатамошно размислување во однос на волонтерите на учениците, кои генерално се сметале за хомогена група во однос на учество (волонтер) или не (волонтер). Ние ги групираме нашите испитаници врз основа на зачестеност на учеството и наше истражувачко прашање како различните нивоа на волонтерско учество (редовно, повремено, не волонтирање) се поврзани со согледаните мотивации и придобивки од волонтерството на учениците.

1.3.5 МОТИВАЦИИ И ПРИДОБИВКИ ОД ВОЛОНТИРАЊЕ НА УЧЕНИЦИ

Младите волонтираат за различни мотиви и придобивки од постарите. Главен мотиватор за младите е можноста да се стекнат со искуство поврзано со работата, вештини и квалификации што можат да им помогнат во нивното образование и кариера (Ели, 2003).

Постојат повеќе придобивки од волонтирањето (Хол и др., 2009; Мусик и Вилсон, 2008). Американското истражување на Астин и Сакс (1998) покажа дека волонтирањето може да го подобри академскиот развој на учениците, развојот на личните вештини и чувството на граѓанска одговорност. Придобивките се поврзани со изборот на кариера и вработливоста по дипломирањето. Комисијата Расел на САД (2005) ја истакна важноста на агендата за вработување на младите луѓе (NCCPE, н.д.). Инструменталните мотиви и придобивки - како оние што се однесуваат на развојот на кариерата, доминираат во волонтерскиот дискурс бидејќи учениците ја препознаваат потребата за градење на личен капитал (Холдсворт и Квин, 2010). Сепак, овие фактори поврзани со кариерата постојат заедно со различни други мотивации и придобивки. Националната студија на ученици од универзитетите во Англија откри дека испитаниците дадоа алтруистички и инструментални причини за волонтирање (Холдсворт, 2010). Најважните причини за

волонтирање беа следниве: да се помогне некому во нивната заедница; да научат нови вештини; да одговорат на нивните потреби или вештини; и, да помогне да се стекнат со искуство во корист на нивната идна кариера.

Голем дел од истражувањето за мотивациите и придобивките на волонтерите се фокусираше на собирање податоци само од активни волонтери. Холдсворт и Квин (2010) укажуваат на недостаток на контролна група на волонтери во повеќето истражувања кои го проучуваат влијанието на волонтирањето на учениците. Австралиска студија од Мекабеб и сор. (2007) ги спореди перцепциите за причините за волонтирање помеѓу волонтери и ученици кои не волонтираат. Користејќи го Инвентарот за волонтерски функции (VFI) развиен од Клири, Снајдер и Стукас (1996), и волонтерите и не-волонтираните ученици оценети вредности (на пр. Засилување или изразување на лични вредности) и разбирање (на пр., Личен раст) како најмногу важни волонтерски функции. Навистина, единствената значајна разлика, во случајов, меѓу групите е тоа што не-волонтерите ја оценуваа функцијата во кариерата (на пример, работни вештини и контакти) повеќе високо отколку волонтерите.

Неколку од придобивките од волонтирањето се:

- Давање и помагање на другите

Повеќето луѓе сакаат да волонтираат за да ги подобрат ситуациите или да им помагаат на граѓа,ите. Ова е исто исто и за учениците волонтери. Голем дел од учениците кои волонтираат (95%) се мотивирани од желбата да ги подобрат работите или да им помагаат на луѓето. Волонтерството им дава единствена можност на учениците да направат разлика во нивната локална заедница, како и развивање на нивните вештини.

- Развивање на вештини и стекнување на работно искуство

За некои, волонтирањето за време на ученички денови може да биде пат до вработување или шанса да се проба нешто ново и да развивате вештини. Волонтерството може да им помогне на учениците да дешифрираат за кои кариери тие се повеќе или помалку добро прилагодени заради огромната разновидност на можности за волонтирање

што сега се достапни во низа различни поставувања. Истражувањето на ИВР покажа дека развивањето вештини (88%) и стекнувањето работно искуство (83%) се важни мотивирачки фактори за учениците кои се вклучуваат во волонтерство. 51% од неодамнешните матуранти под 30 години кои се во платена работа изјавиле дека волонтирањето им помогнало да се вработат.

- Градење на свеста на заедницата

Учениците волонтери даваат значаен придонес во организациите и пошироката заедница, особено преку вештините и ентузијазмот што тие ги носат и часовите во кои тие волонтираат со групи и организации. Над половина од учениците кои волонтираат, го прават тоа и за време на училиште и на одморите, а трети волонтираат најмалку еднаш неделно. Истражувањето на ИВР покажа дека волонтерството на учениците може да развие свесност кај учениците и да им помогне да се интегрираат во локалните заедници надвор од училиштето. 77% од студентските волонтери посочуваат дека нивното разбирање за другите луѓе се зголемило како резултат на волонтирање.

- Запознавање на нови луѓе

Конечно, волонтирањето дава одлична можност да се сретнат луѓе со слични интереси и да се чувствува волонтерот како дел од заедницата. Истражувањето на ИВР покажа дека 74% од учениците искусија поширок спектар на пријателства преку волонтирање.

1.3.6 КАКО ДА СЕ МОТИВИРААТ УЧЕНИЦИТЕ ДА ПОСВЕТАТ ПОВЕЌЕ ВРЕМЕ НА ВОЛОНТЕРСКА РАБОТА

Некои од методите за мотивација на учениците да посветат дел од своето време и енергија во волонтирање се прикажани во наредниот текст.

- Дефинирање на цел.

Дефинирање на вистинската цел на зошто тие треба да волонтираат е одличен начин да ги мотивира. Заработување дополнителен поени за училиште или стекнување нови вештини се лоши мотиватори. Тие мора да го разберат вистинското влијание на волонтирањето. Треба да им се објасни тежината на она што тие сакаат да направат и како тие можат да направат разлика во светот.

- Независност

Потребно е да им се даде целосна автономија за нивните избори и одлуки. Никој не сака да биде присилен да направи нешто. Да им се дозволи да бидат независни може да ги натера да се чувствуваат како да им се верува, тоа е дел од човечката природа, колку повеќе доверба му се дава на некоја личност, толку поодговорна станува.

- Сочувствување.

Поголемиот дел од времето, возрасните забораваат да сочувствуваат со своите деца. По природа, кога некој не се чувствува разбран, тие никогаш нема да се обидат да разберат. Ако не сакаат волонтирање, не сметајте го тоа како неодговорно и себично. Доколку се направи обид да се разбере од каде доаѓаат и можеби, двете страни ќе се согласат на компромис. Понекогаш, емпатијата е сè што е потребно за да се мотивираат или да се поттикнат да волонтираат.

- Водење со примери.

Во човечката природа е да се следи по пример. Децата, особено тинејџерите, можеби не се најдобри во слушањето на родители или старатели. Сепак, тие може да започнат да ги имитираат постапките на возрасните. Ако видат возрасните ја користат својата страст во добра корист, тие ќе бидат инспирирани да го сторат истото.

- Обезбедување на забавни активности за учење.

Некои ученици мислат дека волонтерската работа е здодевна, заморна и бара премногу време и физичка сила. Забавата е еден од најдобрите мотиватори. Потребно е да се додаде забава на волонтерска можност со вклучување активности како игри во учењето. Ова е особено добро ако волонтерската работа е за група деца од сиромашни заедници. Тоа ќе создаде врска помеѓу волонтерите и децата. Исто така, тоа ќе им помогне на волонтерите да го избегнат целиот стрес на волонтирање.

- Обезбедување на позитивни повратни информации и признавање на нивните напори.

Чувството дека не си ценет, е најдобриот начин да се уништи мотивацијата, особено кога се прави нешто што всушност прави разлика. Кога ќе им кажете на луѓето дека го цените она што го прават, тие имаат тенденција да направат повеќе од тоа. Препознајте го нивниот труд и тие дупло повеќе ќе работат.

Родителите, образовните институции и универзитетите треба да работат заедно за да инспирираат волонтерство кај младите преку програми кои имаат за цел поттикнување на нивното граѓанско однесување. Создадете повеќе можности за волонтерска работа и инспирирајте ги младите луѓе да волонтираат, охрабрувајќи ги да започнат млади. Дајте им цел и оставете ги да ја завршат работата. Цени ги нивните напори и на крајот, тие ќе работат напорно и ќе ги искористат придобивките. Тие ќе пораснат како добри лица кои се компетентни, социјално свесни и корисни членови на нивното општество. Волонтерството исто така може да им помогне да успеат во животот кога тргнуваат на ново патување - на факултет.

1.4 МОТИВАЦИЈА

Мотивацијата, силата што ја наведува индивидуата да дејствува на одреден начин е еден од најосновните концепти во психологијата, сепак истражувачите сè уште не се во состојба целосно да го сфатат концептот (Исо Ахола, 1989). Повеќето научници се согласуваат дека луѓето едноставно не вршат активности само заради тоа што знаат како. Постои сила на работа што ја придвижува таа личност да го изврши дејството. Вебер (1947) го нарече ова како комплекс на субјективно значење што се чини дека на учесникот или на набудувачот како соодветна основа за односното однесување. Со други зборови, тоа е оправдување за однесувањето на поединецот. Во литературата се вели дека мотивите ја одразуваат тенденцијата да се залагаат за општа класа на стимулации кои се многу споени со афектите (МекКеланд, 1985) и од неодамна, дека луѓето се принудени да постапуваат на таков начин што ќе ги задоволат нивните потреби (Саргент и Седлачек, 1990). Јасно е дека постојат основни фактори кои влијаат врз одлуките на поединците да извршат какво било дејство, но одредувањето на тие фактори е комплексно.

Мотивите не можат да се набудуваат, но мора да се заклучат од само-извештаи или однесување од вистинска смисла и не постои единствен мотивационен механизам или теорија што може да ја објасни целата човечка мотивација. Мотивите се разликуваат во зависност од ситуацијата и контекстот (Исо-Ахола, 1989). Прифатено е дека само-пријавените однесувања не можат да бидат точна проценка на вистинското однесување (Тапа, 1999), можеби поради социјална пристрасност. Пристрасност за социјална пожелност може да се манифестира кога испитаниците го пријавуваат она што мислат дека истражувачот сака да го слушне или што е социјално пожелно, отколку вистинските факти (Serow, 1991). Ова е вообичаено кога ги прашувате луѓето прашања што се широко признати како општествено прифатливи или неприфатливи, како што се рециклирање, грижа за животната средина, вандализам или употреба на нелегални лекови.

Мотивацијата се проучуваше во различни области со децении, но само неодамна започна да се појавува во истражувачки активности за слободното време. Во 1970-тите, истражувачите испитуваа зошто луѓето постапуваат онака како што постапуваат за време на своето слободно време. Различни модели се развиени за мерење на мотивационите фактори и овие алатки се користат за понатамошно проширување во поконкретни области на истражување за слободно време, како што е волонтерството.

Вообичаен наод во проучувањето на мотивацијата за слободно време е дека секоја личност има уникатни мотивации и очекувања во однос на дејноста (Хендерсон, 1980 година) и обично се бараат неколку цели за задоволство од учеството во таа активност (Мекфарлејн, 1994). Различни учесници имаат различни цели, а истиот учесник може да има повеќе од една цел (Клари и Снајдер, 1999). Понатаму, поединците во различни организации би имале различни лични карактеристики и мотиви, правејќи генерализации од една активност во друга (Сарџент и Седлацек, 1990). Графе и др. (2000) изјави дека емпириското истражување постојано покажало дека димензиите на мотивацијата се разликуваат за учесниците вклучени во разни активности и може да варираат и за учесниците во исти или слични активности.

Мотивацијата најчесто се користи во комбинација со теоријата на очекувања и задоволството. Различни термини, вклучувајќи „преференци“, „психолошки исходи и придобивки“ и „очекувања од искуство“ се користени за да се опишат социјалните психолошки процеси претставени со мотивации и задоволства (Манел и Клејбер, 1997). Теоријата на очекувања, развиена во социјалната психологија, сугерира дека луѓето се вклучуваат во активности во специфични поставки за да реализираат група на психолошки исходи што се познати и ценети. Тоа е, луѓето избираат и учествуваат во активности за рекреација за да се исполнат одредени цели или да задоволат одредени потреби (Менинг, 2005). Задоволството генерално се нарекува мерка за степенот до кој се исполнети тие очекувања. Истражувањето за мотивација е корисно за оваа линија на размислување затоа што помага да се открие што е тоа што доведува човек да учествува. Со разбирање на мотивациите, истражувачите можат поцелосно да разберат што се очекува од учесникот. Користејќи ги тие информации, менаџерите можат да планираат програми и активности за да го максимизираат задоволството од искуството.

1.4.1. МОТИВАЦИЈА ЗА ВОЛОНТЕР

Волонтерството е активност спроведена за време на слободното време на поединецот. Поради оваа причина, не е изненадувачки што голем дел од истражувањата за волонтерски мотивации потекнуваат директно од литературата за слободно време. Студиите за волонтерска мотивација започнаа да се појавуваат во 1970-тите, околу времето кога волонтирањето започна да се здобива со популарност на колеџските кампуси (Елис, 1978). Раните студии откриja дека луѓето не волонтираат чисто од алтруистички причини. Наместо тоа, истражувачите користеле континуум од алтруизам до егоизам за да ги идентификуваат мотивите за волонтирање (Андерсон и Мур, 1978).

Сфатено е дека овој дводимензионален пристап не ја објаснува јасно волонтерската мотивација за повеќето лица. Френси (1983) идентификуваше алтруистичка конструкција за измама со која луѓето имаат тенденција социјално да ја прикажат својата волонтерска работа како алтруистичка, без оглед на која било друга реална причина за вклучување во оваа активност. Испитаниците пријавиле високи нивоа на алтруистичка мотивација на скалата, но по понатамошно испитување се покажало дека имаат повеќе егоистички мотиви (Френси, 1983). Волонтерската мотивација не може лесно да се опише како алтруистичка или егоистичка затоа што некои мотиви комбинираат само-интерес и поширок спектар - интереси, и затоа што многу луѓе укажуваат на тоа дека ги имаат двата вида на причини за волонтирање (Клари и Снајдер, 1999). Од овие причини, моделот на континуум беше отфрлен во прилог на повеќестран пристап.

Подвлекувајќи се од психологијата и литературата за слободно време, научниците кои проучувале волонтерска мотивација, започнале да го применуваат функционалниот пристап кон нивното истражување. Користени се неколку модели, вклучително и моделот 2x2 на Барање и избегнување (Исо-Ахола, 1989), Теорија за вклопување во средината (Сарџент и Седлацек, 1990), Психолошки договор (Фармер и Федор , 1999) и Октагон модел на Волонтерска мотивација (Јеунг, 2004). Сепак, од неговиот развој, најчесто користен модел за мерење на волонтерска мотивација е Инвентарот за волонтерска функција (VFI).

Инвентарот за доброволна функција (VFI) беше развиен од Клири и сор. (1996) за мерење на шест функции на волонтирање. Функциите се разбирање, социјални, вредности, заштита, кариера, и подобрување. Секоја функција се состои од пет одделни ставки. Разбирањето вклучува чувство на учење и развој на нови вештини или перспективи. Социјалната функција се занимава со учество со пријатели или со работа што се смета за важна од страна на луѓето што им се важни на волонтерот. Вредностите се однесуваат на индивидуата што ги става своите верувања во акција за да оствари нешто што тие го перцепираат како важно. Заштитната функција вклучува употреба на волонтерска можност да се справат со внатрешните конфликти или стрес. Функцијата за кариера се однесува на ситуации кога поединецот го користи волонтерското искуство за да изгради кариера или да оствари мрежни врски. Конечно, Подобрувањето се занимава со психолошки развој и личен раст (Клари и сор.1996).

Откриено е дека ВФИ е супериорен во однос на другите модели кои користат или единечна мотиваciска димензија или двофакторско решение (Okun et al., 1998), а скалата се покажа дека поседува висок степен на внатрешна конзистентност (Клари и Снајдер, 1999 година). Брнс et al. (2005) изјави дека ВФИ е најпосакувана мерка за разбирање и мерење на мотивациите за волонтирање. Се покажа дека скалата се чини дека е сигурна, имајќи го нагласениот коефициент обично над 0,80 и тест-повторна корелација од 0,64 - ,778. ВФИ исто така се чини дека поседува валидност на конструирање и критериум. Одговорите на скалите на VFI се силно поврзани со волонтерската активност (Барнс и др., 2005).

Клари и сор.(1998) дополнително ја тестираше валидноста и веродостојноста на моделот VFI со употреба на алатката во шест мали студии. Првите три студии користеа истражувачка и потврдна анализа на фактори на различни примероци за да се тестира валидноста кај населението и со текот на времето. Откриле дека во сите случаи, предметите натоварени на еден фактор и дека скалата има значителна внатрешна конзистентност и временска стабилност. Покрај тоа, тие откриле дека функциите се исти за волонтерите и за неволонтерите, што укажува на тоа дека истата волонтерска загриженост е присутна во различни фази од волонтерскиот процес (т.е. иницирање на волонтерство и одржување на волонтерството) (Клири и др., 1998). Четвртата студија

беше тестирана за доказ за предвидлива валидност со користење на VFI моделот за дизајнирање на серија промотивни брошури за волонтерска програма, секоја напишана да се насочи кон една од шесте волонтерски димензии. Откриле дека ВФИ правилно предвидувал убедлива привлечност на пораките кога ќе се совпаднат пораката и мотивацијата. Петтата студија ја користеше ВФИ за да предвиди задоволство во волонтерските искуства. Повторно, беше откриено дека кога искуството и мотивацијата се совпаѓаат, се пријавуваат повисоки нивоа на задоволство. Конечно, шестата студија ги испита идните намери на волонтерите. Оние волонтери кои ги имаа своите примарни мотивациони функции задоволни во своето волонтерско искуство, беше откриено дека имаат поголема веројатност да имаат намера да волонтираат на нова локација и да продолжат со волонтирање на истата локација во иднина (Клири и др., 1998).

гГраѓаните можат да бидат регрутирани во волонтерска работа привлекувајќи се на сопствените психолошки функции (мотиви), тие ќе бидат задоволни волонтери до тој степен што се вклучени во волонтерска работа што им служи на овие функции, а и тие ќе продолжат да волонтираат. Авторите сугерираат дека иако пронајдоа голема поддршка за шест-функционалниот ВФИ, нивната студија општо го испитуваше волонтерството. Така, предметите на ВФИ никогаш не зборуваат за одреден вид на волонтирање. Покрај тоа, нивните примероци се состоеја од волонтери, ја потенцираа демографската разновидност во примероците и вклучуваа волонтери со широк спектар на задачи. Се очекува дека во други контексти може да бидат присутни помалку или повеќе функции, особено кога се испитува специфична форма на волонтерство (Клари et al., 1998).

Клири и Снајдер (1999) ја искористиле VFI за да го истражат волонтерскиот процес, посветувајќи посебно внимание на факторите што доведуваат да поединец да започне со волонтирање и да одлучи да продолжи откако ќе започне. Меѓу другото, тие откриле дека типично испитаниците известуваат дека Вредностите, разбирањето и подобрувањето се најважните функции и дека Кариерата, социјалниот и заштитниот аспект се помалку важни, но дека редоследот варира во групи (Клари и Снајдер, 1999). Покрај тоа, оние што согледувале поголеми придобивки поврзани со одредена функција, биле позадоволни од оние што согледувале помалку придобивки. Оние кои согледувале повисоки придобивки од функциите за кои сметале дека се важни, биле позадоволни од

оние за кои функцијата била неважна, без оглед на вооченaта корист (Клари и Снајдер, 1999). Конечно, учениците кои добија функционално релевантни придобивки од волонтирање, поверојатно ќе продолжат како волонтери од оние кои не добија функционално релевантни придобивки, или оние кои добија функционално небитни бенефиции (Клари и Снајдер, 1999).

Окун и Шулц (2003) го искористија VFI за тестирање на волонтерски мотиви низ возрасни групи. Откриле дека со зголемувањето на возраста, мотивациите за кариера и разбирање се намалиле додека се зголемуваат социјалните мотивации. Понатаму, тие откриле дека возраста немала никаков ефект врз мотивациите за зајакнување, заштита и вредности. Авторите вклучија друга категорија, „Изработка на пријатели“, но откриле дека врската помеѓу оваа категорија и возраста е нелинеарна (Окун и Шулц, 2003).

Вилсон (2005) го користеше моделот ВФИ во врска со проценката на степенот на вклученост во волонтерски програми за да утврди дали волонтерството има карактеристики на сериозно слободно време. Оние со факултетско образование било откриено дека поминуваат повеќе часови волонтирање од оние со помалку образование. Тој открил дека резултатите од мотивацијата се зголемуваат со учеството и вклученоста. Ова покажува дека испитаниците имаат поголемо значење на мотивациските функции, бидејќи учеството продолжило (Вилсон, 2005). Овој наод е во согласност со Клари и сор.(1998), кој открил дека, мотивациската функција и волонтерското искуство доведува до континуирано учество и поголемо задоволство (Клири и др., 1998).

Конечно, Брујере и Рапе (2007) примениле ВФИ на волонтери во животната средина. Авторите ја модифицираа оригиналната верзија со додавање на квалитативно прашање адресирајќи ја само-одредената најважна мотивација за волонтирање на учесникот. За да се направи алатката корисна за испитување на волонтерите од животната средина, спроведена е анализа на главните компоненти (ПЦА) со ротација на Варимакс за компонентите на моделот VFI, а идентификувани се седум нови променливи: Помагање на животната средина, кариера, корисник, учење, социјална, проектна Организација, и вредности и почит (Bruyere & Rappe, 2007). Оваа VF со седум функции ги поддржува Клари и сор.(1998) предвидувањата дека помалку или повеќе функции можат да бидат

присутни при анализирање на специфични форми на волонтерство. Наодите од оваа студија покажуваат дека помагањето на животната средина е најважниот мотивациски фактор, проследено со Корисникот, вредностите и почитта, учењето, социјалниот аспект и Организацијата на проекти. И на крај, Кариерата имаше значително пониски просечни оценки од секоја друга категорија (Бруер и Рап, 2007).

1.5 ОГРАНИЧУВАЊА

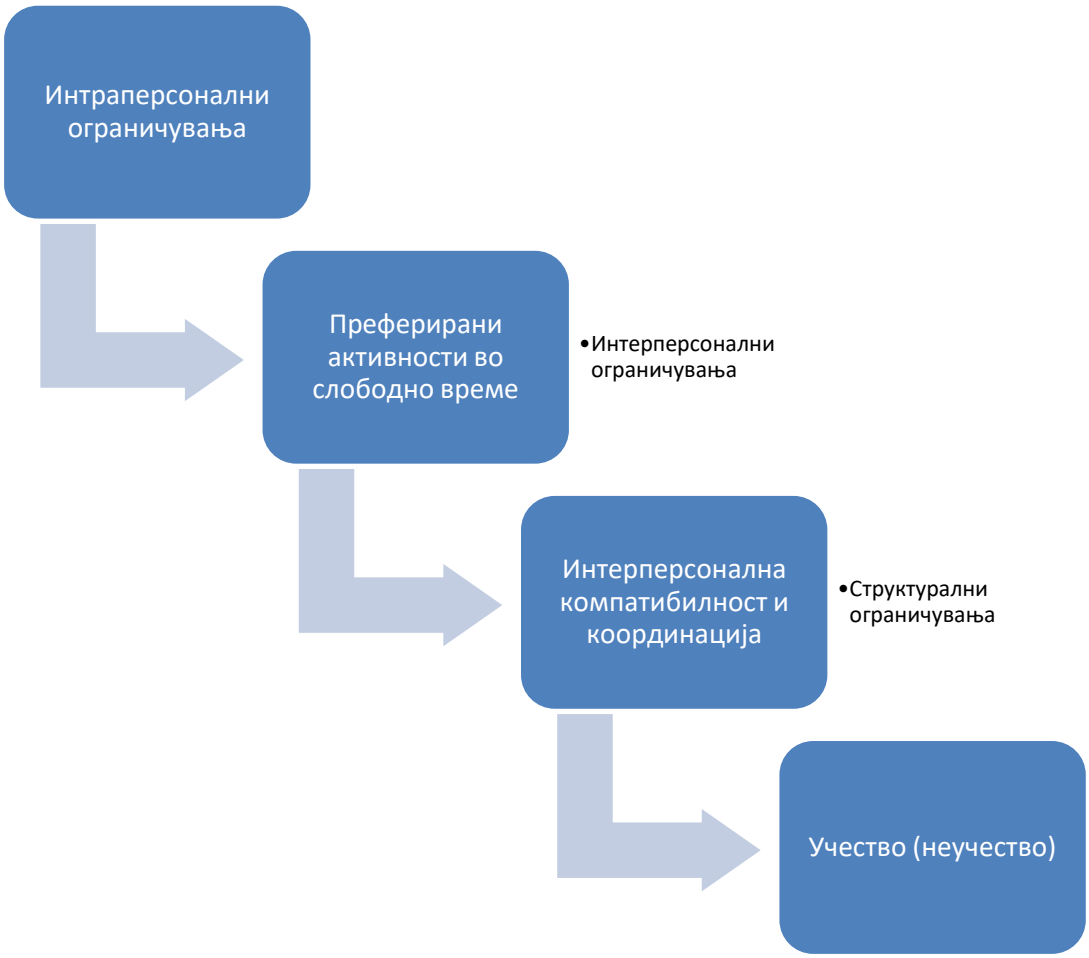
Иако многу студии се фокусираа на мотивација за волонтирање, малку е објавено за ограничувања на волонтерството. Сепак, постојат бројни студии кои анализирале ограничувања на други активности за слободно време и рекреација. Пред почетокот на 90-тите години, истражувањето за ограничувањата гледаше на ограничувањата како несовладливи пречки за учество. Мало внимание беше посветено на интензитетот на ограничувањата (Ацкесон и др., 1993). Истражувањето за современи ограничувања претпоставува дека ограничувањата се сфаќаат како феномени што веројатно резултираат со модифицирано учество отколку неочекување. „Ако некој фактор го ограничува или спречува учеството во дадена активност за слободно време, тогаш може да се нарече ограничување“ (Рејмор и др., 1993, стр. 99). Општо е прифатено дека постојат три типа на ограничувања. Интраперсоналните ограничувања вклучуваат индивидуални психолошки состојби и атрибути кои се во интеракција со преференциите за слободно време, наместо да интервенираат помеѓу преференциите и учеството (Крафорд и Годбеј , 1987).

Интерперсонални ограничувања се оние што се случуваат кога самите познати соучесници се сметаат дека се спречени од учество заради структурни ограничувања (Raymore et al., 1993). Структурните ограничувања се интерферентни фактори помеѓу изборот за слободно време и учеството (Крафорд и Годбеј , 1987). Оваа трета категорија на ограничувања беше предмет на повеќето истражувања пред 1990 година.

Шоу и сор. (1991) ги анализираа ограничувањата за учество во разни активности за слободно време. Студијата идентификуваше 11 пријавени ограничувања: недостаток на

време заради работа, нема простории во близина, недостаток на време заради други активности за слободно време, ниска енергија, бара премногу самодисциплина, трошоци премногу високи, повреди или хендикеп, лошо здравје, недостаток на неопходни вештини, расположливите капацитети се несоодветни и нема достапни лидери (Шо и др., 1991). Од овие 11 ограничувања, само за две беше утврдено дека го намалуваат учеството во рекреативните активности, а некои се покажа дека го зголемуваат учеството со текот на времето. Беше објавено дека самите структури не делуваат директно како бариери за учество. Наместо тоа, повеќе станува збор за перцепцијата на поединецот, за структурите и како тие перцепции влијаат врз искуството што може да го ограничи слободното време (Shaw et al., 1991).

Џексон и сор. (1993) предложија поединците да преговараат преку разни ограничувања, што доведува до модифицирано учество во некоја активност. Користејќи ја постојната литература за ограничувања, авторите го испитале концептот на преговори. Откриле дека преференциите, како и учеството, се под влијание на ограничувањата кои се меѓусебно поврзани (Ацкесон и др., 1993). Со користење на хиерархискиот модел на ограничувања за слободни активности, предложен од Крафорд и сор. (1991) авторите потврдија дека постои хиерархиска врска помеѓу трите нивоа на ограничувања. Поединците прво ќе се соочат со интерперсонални ограничувања. Успешното преговарање преку овие ограничувања му овозможува на поединецот да продолжи. Следно, тие ќе наидат на Интерперсонални ограничувања. Доколку успешно се преговараат за овие ограничувања и се воспостави меѓучовечка компатибилност и координација лицата ќе се соочат со структурни ограничувања. Доколку успешно се преговараат за сите три нивоа на ограничувања, крајниот резултат е учество во активност. Ако ограничувањата не се преговараат ефективно, резултатот е не учество (Ацкесон и др., 1993).

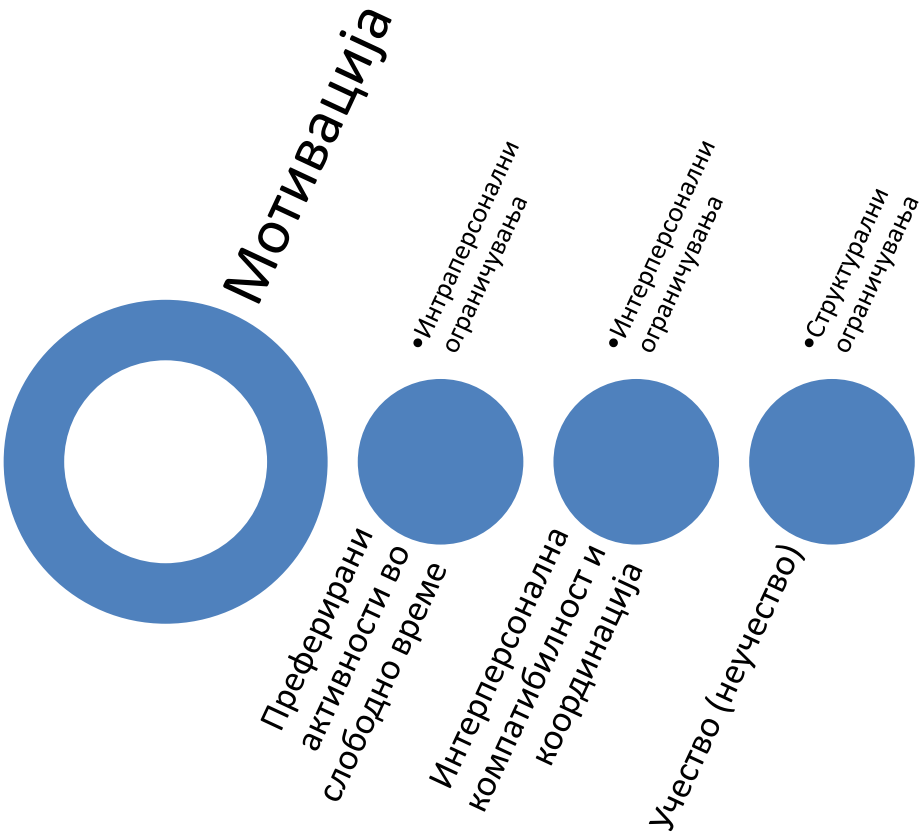

Слика 1 Хиерархиски модел на ограничувања за слободно време

Извор: Крафорд и сор., 1991

Да објаснат зошто некои поединци се во можност успешно да преговараат за ограничувањата, додека други не се, Ацкесон и др. (1993) го предложија моделот на биланс. Овој модел покажува дека врз основа на тоа колку ефикасно преговараат за различно ниво на ограничувања, поединците можат да бидат ставени во една од трите групи: оние кои не учествуваат, оние кои го менуваат учеството заради ограничувања, и оние кои успешно преговараат за ограничувања и учествуваат без никакви промени

(Ацкесон и сор., 1993). Авторите покажуваат дека нивото на учество, наспроти дихотомијата на учество/не учество, може да се смета како функција на рамнотежа помеѓу ограничувањата и мотивациите. „Иницијативата и исходот од процесот на преговори зависат од релативната моќност и меѓусебните интеракции, ограничувањата за учество во некоја активност и мотивациите за такво учество“ (Ацкесон и др., 1993, стр. 9). Како што се приближува до секое ограничување, индивидуата ја проверува својата мотивација за вршење на дејноста со потенцијално ограничување. Ако наградите (мотивациите) ги надминуваат трошоците (ограничувањата), поединецот ќе напредува по континуумот. Овој предлог за рамнотежа беше утврдено дека е многу конзистентен со прикажување на социјална размена на преговарачкиот процес како конфронтација за донесување одлуки помеѓу наградите (мотивациите) и трошоците (ограничувањата) и потврдува дека дури и ако постојат ограничувања, учеството во некоја активност сè уште може да биде исход, иако може да се промени од неограничено учество (Ацкесон и др., 1993).

Слика 2 Учество во слободното време како рамнотежа помеѓу ограничувањата и мотивациите.

Извор:. Цексон et al, 1993

Рајмор и сораб. (1993) развија инструмент за мерење на перцепираните нивоа на Интераперсонални, Интерперсонални и Структурни ограничувања на слободното време кога поединците почнуваат нова активност. Анализата на факторите потврди дека постојат овие три категории на ограничувања и се пронајдени емпириски докази кои ја поддржуваат хиерархиската врска помеѓу нив (Рејмор и др., 1993). Поединци со високи

интерперсонални ограничувања не би напредувале да се соочат со Интерперсонални ограничувања и оние со високи интерперсонални ограничувања не би напредувале да се соочат со Структурни ограничувања. Авторите предупредуваат дека инструментот е развиен и тестиран за процесот на започнување каква било активност за слободно време. Различни пристапи треба да се користат во различни контексти, но треба да се користи слична рамка за да може да се направат споредби во активности (Raymore et al., 1993). Конечно, тие сугерираат дека квалитативниот пристап може да биде корисен при развивање на пошироко разбирање на ограничувањата на слободното време и последователните исходи поврзани со секоја класа на ограничувања (Raymore et al., 1993).

Верба и др. (1995) ги анализираа вообичаените причини зошто поединците не учествуваат во политичко волонтерство. Три вообичаени димензии на бариери за волонтирање беа пријавени како недоволен капацитет, недоволна мотивација и не побарано од нив да волонтираат политички. Овие димензии се однесуваа само на политичкиот активизам и не можат да се генерализираат на сите форми на волонтирање.

Беше објавено дека најчестиот приговор што учениците го имаат, за волонтирање, е трошењето време и енергија што инаку би можеле да бидат посветени на академски активности (Астин и Сакс, 1998). Авторите забележуваат дека овој аргумент е побиен од нивната лонгитудинална анализа и дека волонтерството има тенденција да има позитивно влијание врз академскиот развој. Меѓутоа, ако учениците сметаат дека ова е пречка, достојно е да се истражи понатаму.

Пенингтон-Грej и Керстертер (2002) испитаа дали трите типа на ограничувања (Интераперсонални, Интерперсонални и Структурни) постоеја во контекст на туризмот базиран на природа. Користејќи телефонски интервјуа и скала од типот на Ликерт од пет точки, од испитаниците било побарано да укажат колку е влијателно секое од 11 ограничувања за нивната одлука да не учествуваат во активности за рекреација базирана на природа. Студијата потврди преку анализа на фактори дека трите типа на ограничувања постојат во рекреација базирана на природа, но дека интраперсоналните ограничувањата не се чини дека имаат големо влијание во неучеството во нивниот примерок испитаници.

Тапа и др. (2002) се обидоа емпириски да го тестираат истиот модел во контекст на туризмот во Флорида. Поточно, студијата се фокусираше на жителите на не Флорида кои претходно ја посетиле Флорида. Повторно, оваа студија потврди три вида на ограничувања, но не најде докази за Интерперсонални ограничувања. Наместо тоа, авторите ги идентификуваа Интераперсоналните ограничувања и два вида структурни ограничувања: Лични и животна средина (Тапа и др., 2002). Личните структурни ограничувања се повеќе поврзани со индивидуата, додека ограничувањата во структурата на животната средина се однесуваат на рекреативната поставка. Авторите тврдат дека недостатокот на Интерперсонални ограничувања може да се должи на фактот дека туризмот кон Флорида често се презема во рамките на група пријатели или членови на семејството. Како резултат, интерперсоналните ограничувања може да не бидат релевантни (Тапа и др., 2002). Оваа студија ја потенцира потребата од понатамошно испитување на ограничувањата за слободно време во различни поставки и контексти. Пенингтон-Грej и др. (2002) дополнително го тестираше моделот во контекст на туризмот во Флорида, овој пат со фокус на жителите на Флорида. Студијата најде емпириска поддршка за моделот на ограничувања за жителите на Флорида во однос на посета на паркови и други јавни површини. Сепак, тоа не беше тест за хиерархиска врска помеѓу трите нивоа на ограничувања или процес на преговарање со ограничувања. Авторите сугерираат дека идните истражувања треба да ги решат овие проблеми (Pennington-Grey et al., 2002).

Најупан et al. (2004) тестираа за разлики во моделот на ограничувања во три специфични активности за рекреација: кајакарство, рафтинг на вода и јавање коњи. Резултатите делумно го поддржаа моделот предложен од Крафорд и Годбеј (1987), но исто така откриено дека предметите во исти димензии можат да играат различни улоги во различни контексти. Важноста на секое ограничување се разликуваше во активности за истата група на лица, поддржувајќи ја хипотезата дека истите предмети може да играат различни улоги во ограничување на различни активности за слободно време (Најупан et al., 2004). Слично на Тапа и сор. (2002), авторите откриле дека димензијата на структурните ограничувања е покомплексна отколку што се очекуваше и треба да се

преиспитаат во идните студии за ограничувања на туризмот базиран на природа, за да се истражи можноста за повеќе подкатегории од оваа димензија (Најупан et al., 2004) .

Мовен и сораб. (2005) ја испита стабилноста на ограничувањата за слободно време со текот на времето. Тие ги споредија истражувањата за ограничувања од областа на Кливленд од 1991 и 2001 година и анализираа промени во перцепираните ограничувања со текот на времето. И покрај откривањето на мали разлики во демографијата помеѓу двата примерока, перцепциите на ограничувањата останаа неверојатно слични со текот на времето. И во двата примерока, најчесто наведените ограничувања беа „премногу зафатени со други активности“, „недостаток на време“ и „премногу зафатени со семејни одговорности“ (Мовен и др., 2005). Авторите исто така откриле дека приходот е единствениот најдобар предиктор на перцепираните ограничувања, додека возраста, полот и образованието се исто така корисни предиктори (Мовен и сор., 2005).

Конечно, во една студија за ограничувањата на волонтирањето на Летните игри во Канада во 2001 година, Клив и Доерти (2005) користеа метод на мешани методи за да ги споредат ограничувањата на волонтерите со неволонтерите. Користејќи предмети во три димензии (Интраперсонални ограничувања, Интерперсонални ограничувања, структурни ограничувања) и интервјуа во фокус групи, авторите пронајдоа силен доказ за Структурни ограничувања со обете групи, умерен доказ за Интраперсонални ограничувања, но само ограничен доказ за Интерперсонални ограничувања (Клив и Доерти , 2005 година). Иако слични ограничувања беа пронајдени во обете групи, не-волонтерите не беа во можност да преговараат преку бариерите за учество. Авторите тврдат дека ова може да се должи на уникатните ограничувања за волонтерите. На пример, не-волонтерите беа помалку привлечени кон волонтерството, воопшто на спортот и на Игрите во Канада (Клив и Доерти, 2005). Авторите сугерираат дека волонтерите треба да се справат со овие ограничувања со тоа што волонтерската програма да изгледа релевантна со истакнување на други мотиви како што се економски потенцијал или подобрување на кариерата (Клив и Доерти, 2005).

II. ИСТРАЖУВАЧКИ ДЕЛ

2. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

2.1. ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Целта на ова истражување беше да се испитаат мотивите и ограничувањата на волонтерството кај учениците. Учениците беа избрани како учесници во ова истражување заради нивната тенденција да волонтираат и за нивната одржливост како вреден извор на волонтерска услуга. Примарната цел на овој труд е да се испитаат мотивационите фактори на учениците да волонтираат во различни капацитети. Поточно, се испитува кој волонтира, зачестеноста на учеството во волонтерски програми, типови на волонтерски организации и зошто се учествува во волонтерски активности. Покрај тоа, овој труд истражува фактори кои можат да дејствуваат како ограничувања за учество во волонтерство. Со разбирање на овие основни проблеми, организациите можат поефикасно да регрутираат и задржат волонтери со висок квалитет.

2.2 КОНЦЕПТУАЛНА ДЕФИНИЦИЈА НА ВАРИЈАБЛИТЕ

Варијабла 1: Волонтерство

Постојат различни обиди за дефинирање и конкретизирање на овој конструкт. Секој придонес на услуга, време, пари или ресурси без очекување парична награда. Овој придонес може да биде преку организација или независно од една.

Варијабла 2: Волонтер

Индивидуа која учествува во која било форма на волонтерство.

Варијабла 3: Мотивација

Нешто што ги присилува луѓето да дејствуваат и ја насочува таа акција штом се буди или активира “(Манел и Клејбер, 1997).

Варијабла 4: Ограничување

Нешто што спречува или ограничува поединец да учествува во некоја активност.

Варијабла 5: релевантни варијабли

Одредени демографски карактеристики кои што може да влијаат врз резултатите од самото истражување како што се пол, возраст, училиште, национална припадност, број на членови во семејството и поради тоа ќе бидат вклучени како релевантни варијабли во овој труд.

2.3 ЗАДАЧИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Следниве истражувачки прашања ќе бидат испитани во овој труд:

1. Што ги мотивира учениците да волонтираат?

2. Која е врската помеѓу мотивационите и волонтерските сегменти?

3. Која е врската помеѓу волонтерските мотиви и социо-демографски карактеристики?

4. Што го ограничува волонтирањето кај учениците?

5. Која е врската помеѓу волонтерските ограничувања и социјално-демографски карактеристики?

6. Дали постои врска помеѓу волонтерски мотивации и ограничувања?

2.4 ИСТРАЖУВАЧКИ ХИПОТЕЗИ

Од претходно наведените релевантни истражувања и од наодите во литературата во врска со проблемот на ова истражување, може да се постават хипотезите.

Главната хипотеза која треба да се провери:

Х1: Желбата да се помогне на другите и да се придонесе кон унапредување на општеството е она што ги мотивира учениците да волонтираат.

Од оваа главна хипотеза произлегуваат две помошни хипотези кои што гласат:

ПХ1: Постои силна врска помеѓу мотивационите и волонтерските сегменти

ПХ2:Постои врска помеѓу волонтерските мотиви и социо-демографските карактеристики на волонтерот

Покрај оваа главна и помошни претпоставки постои и втора главна хипотеза која што се поставува во овој труд која гласи:

Х2: Личните карактеристики се она што во највисок степен го ограничува волонтирањето кај учениците.

Од оваа главна како што следува произлегуваат две нови помошни хипотези:

ПХ1: Постои силна врска помеѓу волонтерските ограничувања и социјално-демографски карактеристики

ПХ2:Постои врска помеѓу помеѓу волонтерските мотивации и ограничувања.

2.5 ВАРИЈАБЛИ ВО ИСТРАЖУВАЊЕТО

Независна варијабла

- Емоционална интелигенција претставува способност која што секој ја поседува во различен степен. Примена на истнрумент со кој што ќе се одреди нивото кое што ќе покаже колку едно лице поседува способност и свесност за рабирање на сопствените емоции и емоциите на другите луѓе.

Зависни варијабли

- Волонтеризам - Во литературата, недостаток на консензус во однос на операционализација на волонтерството. Волонтерството е операционализирано во однос на организациската структура на волонтерската активност, нивото на активност и вклученоста на волонтерите и карактеристиките на волонтерите. Во овој труд се користат елементи на секоја од овие концептуализации. Овој труд го мери волонтирањето според обемот на волонтерството, волонтерскиот сегмент и видот на придонеси.

- Мотивација - овде се испитува мотивацијата на волонтерите да волонтираат за што се користени шест функции на волонтирање. Функциите се Разбирање, Социјална, Вредност, Заштита, Кариера и Зајакнување.

- Ограничувања - Ограничувањата се мерат со три димензии со по пет ставки во секоја од нив. Димензиите се Интраперсонални ограничувања (кои вклучуваат лични психолошки состојби кои се во интеракција со изборот за слободно време), Интерперсонални ограничувања (оние ограничувања кои вклучуваат други учесници) и структурни ограничувања (бариери помеѓу претпочитањето и учеството) (Крафорд и Годбеј, 1987). Ставките се оценети со употреба на скала од типот „Ликерт“ од 5 точки од Не Влијание (1) до Многу Силно влијание (5), што покажува колку е влијателна секоја ставка врз нивната одлука да не волонтираат.

Релевантни варијабли

- Пол претставува организмичка варијабла што ја одредува припадноста на волонтерите кон машкиот или кон женскиот пол.

- Возраста како демографска карактеристика ќе ги вклучи волонтерите во неколку групи (10-11, 12-13, 14-15, 16-17, 18-19).

- Училиште е демографска карактеристика која вклучува волонтери од различни училишта и идни професии.

- Национална припадност е демографска карактеристика која што вклучува волонтери со различна национална припадност (македонци/албанци/друго).

- Членови на семејство е демографска карактеристика според волонтерите се делат според бројот на членовиа во нивното потесно семејство.

2.6 МЕРНИ ИНСТРУМЕНТИ

Развиена е верзија на анкетен прашалник за ова истражување. Прашалникот се состои од четири главни делови. Првиот дел се осврнува на волонтерското учество и го опфаќа опсегот на волонтирање, видови на волонтерски активности и придонес кон организациите. Вториот дел се осврнува на волонтерските мотивации користејќи мотивациони артикали рангирани на скала од типот на Ликрт од Не воопшто Важна (1) до крајно важна (7). Овие предмети и функции се емпириски тестирани во многу студии и се покажаа како валидни и сигурни (Клари и Снајдер, 1999, Burns et al., 2005). Третиот дел се однесува на ограничувањата на учеството во волонтерските активности. Учесниците го наведоа нивото на влијание на секоја точка на ограничување на нивната одлука да не се волонтираат. Овој дел, исто така, вклучува отворено прашање за да се евидентираат сите други ограничувања за волонтирање. Конечно, четвртиот дел вклучуваше селектирани

социо-демографски карактеристики како што се возраста, полот, расата/етничката припадност, годината на школувањето и место на живеење.

Покрај тоа, отворени прашања, интервју беше искористено за да се евидентираат други мотивациони фактори кои не се наведени.

Податоците се внесени и анализирани користејќи го Статистичкиот пакет за општествени науки (СПСС). Сите истражувачки прашања се тестирани со помош на овој софтвер.

2.7 ПОСТАПКА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ

Прибирањето на податоците се одвива во просториите на Црвен Крст Битола во склоп на времето на нивните волонтерски активности. Испитаниците беа информирани дека собирањето на тие податоци е во научни цели, дека е комплетно анонимно, дека им е загарантирана потполна дискреција и тоа нема на негативно да се одрази на било кој начин врз нив. Во истражувањето беше вклучена листа со основни демографски карактеристики кои што треба да ја пополнат, па потоа се продолжува со останатите прашања.

2.8 СТАТИСТИЧКА ОБРАБОТКА НА ПОДАТОЦИТЕ

Врз основа на предметот на истражување, одредена е методологијата која ќе се користи во текот на истражувањето, а методите ќе се комбинираат во зависност од содржината т.е. елементот што се истражува.

За изработка на трудот се користат примарни и секундарни истражувања.

Секундарните извори се однесуваат на стручна литература, научни трудови од областа на волонтирање како и различни статистички податоци.

Општите научни методи кои се користат при обработка на податоците се:

- Аналитичко – синтетички метод - анализа на определени појави, расчленување до крајните основни делови, нивно групирање според заеднички карактеристики и врз основа на тоа извлекување и презентирање на нови конкретни заклучоци.

- Индуктивно-дедуктивен метод - утврдување на општи заклучоци, преку поединечни конкретни ставови и опсервации, и обратно, доаѓање до нови конкретни заклучоци преку општи ставови.

- Метод на дескрипција - како постапка за опишување или прикажување на предметот на научното истражување со научно толкување и објаснување. При дескрипцијата се користи поголем број на научна и стручна литература и конкретни истражувања од истакнати експерти, стручни здруженија или релевантни институции од земјата и странство.

- Статистички метод - статистички се обработени прибраните податоци, истите се интерпретирани и потоа анализирани врз основа на што се извлечени соодветни заклучоци за истражуваната појава. Статистичкиот метод и неговата примена ќе овозможат подредување и организирање на претходно прибраните податоци според различни критериуми, сето тоа ќе биде поткрепено со статистички табели и графички прикази со цел полесно и појасно да се утврдат релациите на условеност на оваа појава.

2.9 ПОПУЛАЦИЈА И ПРИМЕРОК

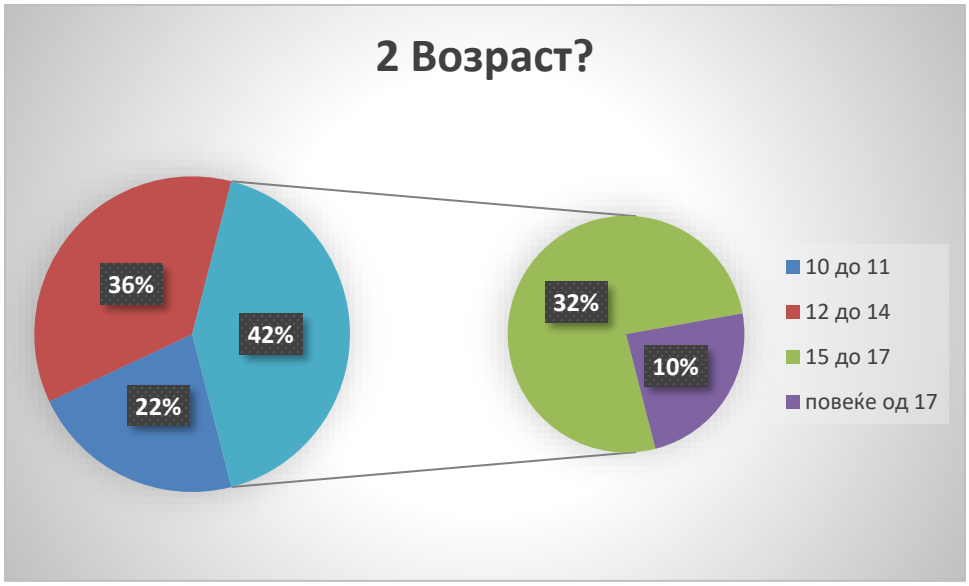
Предметната популација за која се наменети резултатите од овој труд врз која се испитуваат прашањата во овој труд се волонтерите на школска возраст.

Достапна популација се волонтерите на школска возраст во Црвен Крст Битола.

За потребите на ова истражување се користи пригоден примерок, составен од 100 испитаници волонтери на школска возраст во Црвен Крст Битола.

Анкетираната група се состои од 100 испитаници од кои 58 испитаниц се на возраст до 15 години односно во основно училиште додека пак 42 се деца од 15 до 19 години односно ученици во средно училиште.

Процентуално и графички односот на испитаниците би изгледал како што е прикажано во следниот графикон.

Графикон 1 Процентуално учество на испитаници според возраст

Податоците се анализираат преку методи на научно сознание и интерпретацијата на добиените податоци и информации од моментот на нивно собирање, па се до постапката на воопштување во научни сознанија, се темели на повеќе методи на научно заклучување, и тоа:

основни постапка на научно заклучување

- индукција;

помошни постапки на научно заклучување:

- анализа
- компаративна анализа и
- синтеза;

Потребните ресурси за целото акциско истражување се обезбедуваат од волонтерите на црвен крст Битола.

Истражувањето беше направено во текот на декември 2019- јануари, 2020 година.

III. РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО

3. КВАНТИТАТИВНА АНАЛИЗА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО

Резултатите од анализата на податоците се илустрирани во три главни делови од ова поглавје:

1. Профил на испитаницит;

2. Опис и анализа на клучните променливи и

3. Резултати од истражувачки прашања.

3.1 ПРОФИЛ НА ИСПИТАНИЦИ

Најнапред во овој анкетен прашалник испитаниците беа замолени да дадат некои лични информации за себеси, но сепак се внимаваше да во рамките на испитувањето останат анонимни како би се добила реална претстава за податоците кои ќе бидат добиени.

Пред се беше направена поделба на испитаниците според демографските карактеристики при што беа добиени следните резултати.

Табела 1 Демографски карактеристики на испитаниците

Карактеристики на волонтер		**Фрекфенција**	**Процент**
Пол	машко	33	33%
	женско	67	67%

Возраст	10 до 11	22	22%
	12 до 14	36	36%
	15 до 17	32	32%
	повеќе од 17	10	10%
Националност	Македонец	65	65%
	Албанец	20	20%
	Ром	8	8%
	Турчин	5	5%
	Друго	2	2%
Одделение или година на училиште	5	3	3%
	6	5	5%
	7	8	8%
	8	12	12%
	9	14	14%
	I	15	15%
	II	16	16%
	III	18	18%
	IV	9	9%
Место на живеење	Битола	78	78%
	Рурална област близу Битола	15	15%
	Друг град	7	7%
Члеови во семејството	3	15	15%
	4	54	54%
	5	23	23%
	6	6	6%
	Повеќе од 6	2	2%

Според полот на испитаниците, позастапени се испитаниците од женски пол и тоа има вкупно 67 испитаници од женски пол односно 67,67% додека испитаниците од машки пол се застапени со 33 испитаници односно 33,33%.

Според националност процентуално најзастапени се испитаници од македонска националност со 65% проценти односно 65 испитаници додека после нив позастапени се испитаници со албанска националност со 20% ромите се застапени со 8%, турците со 5% и 2% од испитаниците имаат одговорено со друга националност.

Според одделение односно клас во училиште најзастапени се испитаниците од III година од средно образование со 18% застапеност додека пак учениците од II година средно образование се застапени со 16%. Од учениците од основно образование најзастапени се оние од деветто одделение со 14% застапеност, додека пак најмалку застапени се учениците од петто одделение со само 3% застапеност.

Според место на живеење најзастапени се оние со место на живеење во Битола со 78%, додека пак после нив има 15% испитаници со место на живеење во рурална област близу Битола и 7% испитаници се од друг град кои моментално живеат и волонтираат во Битола.

Помеѓу испитаниците во највисок процент се застапени испитаниците кои доаѓаат од четиричлено семејство со 54%, додека пак 23% од испитаниците доаѓаат од петчлено семејство, додека пак 15% од испитаниците доаѓаат од три члено семејство, 6% од шест члено и 2% од семејство со повеќе од 6 членови во семејството.

3.2. ОПИС И АНАЛИЗА НА КЛУЧНИТЕ ПРОМЕНЛИВИ

3.2.1. ВОЛОНТЕРСТВО

Наредниот дел од прашалникот е дизајниран да даде преглед врз волонтерското учество на испитаниците, што е операционализирано преку употреба на три променливи и тоа како прво го опфаќа опсегот на волонтирање на испитаниците, потоа видовите на волонтерски активности кои тие ги имаат преземено и на крај нивниот придонес кон организациите во кои волонтирале па со оглед на тоа и прашањата поставени во овој дел од анкетниот прашалник се поделени во три дела секое наменето да даде преглед на предметот кој го испитува.

Опсегот на волонтерство всушност го испитува степенот до кој индивидуата волонтирала во минатото, и се испитува врз основа на три ставки и тоа волонтерски опсег односно број на организации во кои волонтирала, време на волонтирање односно часа поминати во волонтирање и период на волонтирање односно број на години во кои што испитаникот волонтира.

Променливата - волонтерски сегмент, односно вид на волонтерски активности се состои од испитување на шест категории на волонтеризам и тоа: политички, еколошки, рекреативни, културни, човечки услуги и едукативни. Од испитаниците било побарано да ги изберат сите области во кои што волонтирале и потоа да ја одберат најваќната за нив.

Променливата - вид на придонес се однесува на нивото на поддршка што волонтерот и ја обезбедува на организацијата и се заснова на пет категории како што се: време, пари, лидерство, ресурси и вештини. Од испитаниците беше побарано да ги изберат сите типови придонеси што ги дале за нивните организации и исто така да го изберат најзначајниот придонес кој го дале.

Прашањата од првата променлива се насочени кон одредување на опсегот на волонтирање на испитаниците и во овој контекст се поставени прашања чии добиени податоци се претставени во следните неколку графикони.

Како прво е поставено прашањето за тоа дали испитаниците имаат волонтирано во изминатите 12 месеци.Поголем дел од испитаниците односно 83,3% од нив, или 75 испитаници одговорија со да, додека 16,7% од испитаниците одговорија со не, односно 15 испитаници чии што одговори понатаму ќе бидат анализирани само во аспект на одредување ограничувања за волонтирање.

Табела 2 Профил на волонтерски активности на испитаниците

Карактеристики на волонтер		Фрекфенција	Процент
Дали волонтиравте во изминатите 12 месеци?		75	83.3%
		15	16.7%
Во колку волонтерски организации или програми се вклучивте во изминатите 12 месеци?	1	52	69.3%
	2	15	20.0%
	3 до 4	7	9.3%
	повеќе од 4	1	1.3%
Во колку одделни прилики волонтиравте во изминатите 12 месеци?	помалку од 5	10	13.5%
	од 5 до 10	14	18.9%
	од 10 до 20	34	45.9%
	повеќе од 20	16	21.6%
Дали сте поминале време во волонтирање самостојно, надвор од организирана група или програма (на пр. Да и помогнете на слепа жена со нејзиното пазарење, да посетите дом	Да	35	36.1%
	Не	62	63.9%

за пензионери, итн.)?			
Колку часови минувате во волонтирање неделно?	помалку од 5	47	52.2%
	од 5 до 10	25	27.8%
	повеќе од 10	15	16.7%
	повеќе од 20	3	3.3%
Колку часови минувате во волонтирање месечно?	помалку од 5	4	4.1%
	од 5 до 10	28	28.6%
	повеќе од 10	38	38.8%
	повеќе од 20	28	28.6%
Колку часови минувате во волонтирање годишно?	помалку од 5	1	1.0%
	од 5 до 10	23	23.7%
	повеќе од 10	32	33.0%
	повеќе од 20	41	42.3%
Од кога започнавте да волонтирате, во текот на колку години волонтиравте барем еднаш?	1	15	15.5%
	од 2 до 5	65	67.0%
	повеќе од 5	17	17.5%
Колку години имавте кога за прв пат започнавте со волонтирање?	10 до 13	71	74.0%
	13 до 16	14	14.6%
	повеќе од 16	11	11.5%
Во колку организации имате волонтирано	1	44	46.3%
	2	33	34.7%
	3 до 4	10	10.5%
	повеќе од 4	8	8.4%

Според оваа табела може да се заклучи дека највисок процент од испитаниците односно 69,3% од нив во изминатите дванаесет месеци се вклучиле само во една волонтерска организација односно програма, додека само 1,3% од испитаниците кои го одговориле ова прашање се вклучени во повеќе од четири волонтерски организации односно програми. Во поглед на одделните прилики на волонтирање највисок процент со 45,9% од испитаниците волонтирале од 10 до 20 пати во последните дванаесет месеци, додека дури 63,9% од испитаниците одговорија дека не поминале време во волонтирање самостојно надвор од некоја организација. Исто така од оваа табела се забележува дека највисок процент од испитаниците поминуваат помалку од 5 часа неделно во волонтирање и тоа со 52,2%, додека пак на месечно ниво најбројни се оние кои поминуваат повеќе од 10 часа месечно волонтирајќи со 33%, а на годишно ниво 42,3% од испитаниците се изјаснаа дека волонтираат повеќе од 20 часа. Највисок процент од испитаниците со 67% се изјаснаа дека откако започнале да волонтираат тие во текот на две до пет години до сега волонтирале барем еднаш, додека пак во поглед на возраста на која што за прв пат почнале да волонтираат дури 74% од испитаниците започнале да волонтираат на возраст од 10 до 13 години. Покрај тоа испитаниците се изјаснаа дека во највисок процент од 46,3% имаат волонтирано само во една организација.

Следниот дел од овој анкетен прашалник во поглед на карактеристиките на волонтерите ги испитува видовите на волонтерски активности кои што тие ги преземаат на што добиените податоци се прикажани во следната табела.

Табела 3 Видови на волонтерски активности на испитаниците

Карактеристики на волонтер		Фрекфенција	Процент
Дали волонтирате на училиште?	да	66	66.0%
	Не	34	34.0%
Дали учествувавте во некоја задолжителна волонтерска програма	да	13	19.4%
	Не	54	80.6%

како услов за час во училиште?			
Дали волонтиравте над она што се очекуваше и беше потребно за часот?	да	8	38.1%
	Не	13	61.9%
Кој ве запозна со вашето прво волонтерско искуство? (означете само еден)	Член на семејство	32	32.0%
	Наставник	9	9.0%
	Пријател	25	25.0%
	Член на волонтерска организација	30	30.0%
	Верски водач	4	4.0%
Дали некогаш сте учествувале во волонтерски програми во природни области (на плажа, во парк и сл.)?	да	69	73.4%
	Не	25	26.6%

Од аспект на видовите на волонтерски активности кои што испитаниците ги превземаат може да се заклучи дека од вкупниот број на испитаници повисок процент со дури 66% волонтираат на училиште, додека пак дури 80,6% од испитаниците кои го одговорија наредното прашање се изјаснаа дека не учествуваат во задолжителна волонтерска програма која е поставена како услов на час на училиште, за да пак дури 61,9% од нив одговорат дека не волонтираа повеќе од она што им беше потребно за часот. Во поглед на тоа кој ги запозна со нивното прво волонтерско искуство дури 32% одговорија дека тоа за нив бил член на семејство, но не многу помалку, односно 30% од

испитаниците одговорат дека тоа е член на волонтерска институција додека пак само 4% одговорија дека за нив тоа е одреден верски водач. На прашањето дали испитаниците некогаш учествувале во волонтерски програми во природни области како на пример на плажа, во парк и слично повисок процент од испитаниците кои што дадоа одговор на ова прашање одговорија со да со 73,4%.

Последните прашања од овој дел од анкетниот прашалник се наменети за одредување на придонесот кој волонтерите го даваат во организацијата во која што волонтираат и на ова прашање добиените одговори се приложени во следната табела.

Табела 4 Придонес на волонтерите кон организацијата

Карактеристики на волонтер		**Фреквенција**	**Процент**
На кој начин давате придонес кон организацијата во која волонтирате?	Време (присуствување на состаноци, прибирање средства, итн.)	30	38 %
	Ресурси (употреба на вашите алатки, возила, имот, итн.)	2	3%
	Пари (донации, годишни членарини и сл.)	4	5%
	Вештини (физички труд, стручност, итн.)	25	32 %
	Лидерство (одредена функција, Претседавач со комитет, лидер на тимот на проект, итн.)	15	19 %

	Друго:	3	4%
Од сите овие, што би сметале за ваш најзначаен придонес	Време (присуствување на состаноци, прибирање средства, итн.)	25	32 %
	Ресурси (употреба на вашите алатки, возила, имот, итн.)	2	3%
	Пари (донации, годишни членарини и сл.)	5	6%
	Вештини (физички труд, стручност, итн.)	26	33 %
	Лидерство (одредена функција, Претседавач со комитет, лидер на тимот на проект, итн.)	12	15 %
	Друго:	9	11 %

Според оваа табела се заклучива дека највисок процент од испитаниците сметаат дека најмногу придонесуваат во организациите во кои волонтираат со своето време со дури 38%, за да потоа се нивните вештини со 32%, односно како нивни најзначаен придонес тие даваат со своите вештини со 33% односно со време 32%. Пари и ресурси испитаниците не ги сметаат за значаен придонес, иако има и такви кои што парично односно со ресурси придонесуваат кон организацијата но, со 3 односно 6%.

3.2.2 МОТИВАЦИЈА

При испитување на мотивацијата на волонтерите искористен е VFI Инвентар за волонтерска функција, составен во 1996 година од Клири и соработниците. Оргиналната верзија на овој прашалник е составена од 30 изјави, но за потребите на овој труд овој прашалник е дополнет со уште две дополнителни изјави кои се: „Чувствувам дека волонтирањето е религиозна должност“ и „Волонтирањето е начин да му помогнам на средината“. Во овој дел од прашалникот испитаниците беа замолени да одберат по само еден понудените седум одговори оценувани според скала на Ликерт, односно каде што одговорите се протегаат од еден, кој означува воопшто неважно, се до седум што означува екстремно важно. Од добиените одговори најнапред се пресметани средни вредности за секоја изјава одделно. Добиените податоци од пресметаните средни вредности на секоја од изјавите се претставени во следната табела.

Табела 5 Фрекфенција на дистрибуција на одговори

Изјава од прашалник	1	2	3	4	5	6	7	Вкупно	средна вредност
Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите	1	1	4	9	17	37	31	575	5.75
Загрижен/а сум за оние кои имаат помалку среќа од мене	0	1	5	12	23	37	22	556	5.56
Можам да направам нешто за кауза што е важно за мене	2	1	3	15	24	31	24	547	5.47
Јас сум искрено загрижен/а за конкретната група на која служам	1	2	5	15	19	34	24	547	5.47
Волонтерството ми дозволува да добијам нова перспектива за	2	1	5	11	25	34	22	546	5.46

нештата									
Чувствувам сочувство кон луѓето кои имаат потреба	1	2	6	10	30	27	24	543	5.43
Може да научам повеќе за причината за која работам	5	2	6	12	28	25	22	519	5.19
Волонтерството ми дозволува да научам работи преку директно, практично искуство	1	3	6	16	33	26	15	515	5.15
Можам да научам како да се справам со најразлични луѓе	2	1	10	18	26	25	18	512	5.12
Можам да ги истражам моите сили	4	2	4	19	26	31	14	510	5.10
Волонтерските искуства ќе изгледаат добро во моето резиме	5	8	3	17	31	20	16	485	4.85
Волонтерството ме прави да се чувствувам важно	2	3	14	18	29	21	13	484	4.84
Волонтерството ми дозволува да истражувам различни опции за кариера	5	3	8	20	29	21	14	484	4.84
Волонтирањето може да ми помогне да го зафатам моето место каде што би сакал да работам	3	6	10	17	28	22	14	483	4.83
Волонтирањето е начин да му помогнам на средината	6	7	10	15	25	19	18	475	4.75
Можам да создадам контакти кои ќе ми помогнат покасно во кариерата	7	3	9	26	25	18	12	461	4.61
Волонтерството ме натера да се чувствувам подобро за себе	8	5	11	18	26	17	15	460	4.60
Волонтирањето е начин да се добијат нови пријатели	1	8	17	29	17	15	14	457	4.57
Волонтирањето ќе ми помогне да	7	7	10	19	22	18	16	457	4.57

успеам во мојата избрана професија									
Волонтирањето го зголемува моето самопочитување	1	8	15	21	28	19	8	456	4.56
Луѓето што ги познавам споделуваат интерес за услуга во заедницата	3	6	13	24	30	18	6	450	4.50
Волонтерството ме прави да се чувствувам потребно	8	4	12	25	23	17	11	446	4.46
Без оглед колку се чувствувам лошо, волонтирањето ми помага да заборавам на тоа	4	6	15	28	21	17	9	443	4.43
Другите со кои сум близу, имаат голема вредност на услугата во заедницата	4	8	13	23	29	16	7	441	4.41
Луѓе со кои сум близок да сакаат да волонтирам	8	4	19	17	25	15	12	440	4.40
Волонтирањето е важна активност за луѓето што ги познавам најдобро	7	11	16	24	22	15	5	408	4.08
Моите пријатели волонтираат	8	7	21	24	24	11	5	402	4.02
Волонтерството ми помага да преминам преку моите лични проблеми	11	5	19	25	23	11	6	401	4.01
Спроведувањето волонтерска работа ме ослободи од некоја вина поради тоа што сум повеќе среќен од другите	14	13	15	23	18	13	4	373	3.73
Волонтирањето е добро бегство од моите проблеми	12	16	17	21	19	9	6	370	3.70
Со волонтирање се чувствувам помалку осамен /а	14	12	18	25	20	8	3	361	3.61
Чувствувам дека волонтирањето е	27	11	18	20	14		10	323	3.23

религиозна должност

Изјавите кои што имаат највисоки средни вредности во овој инвентар се: Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите, со средна вредност 5.75, Загрижен/а сум за оние кои имаат помалку среќа од мене, со средна вредност 5.56, Можам да направам нешто за кауза што е важна за мене, со средна вредност 5.47, Јас сум искрено загрижен/а за конкретната група на која служам, со средна вредност 5.47, Волонтерството ми дозволува да добијам нова перспектива за нештата, со средна вредност 5.46, Чувствувам сочувство кон луѓето кои имаат потреба, со средна вредност 5.43, Може да научам повеќе за причината за која работам, со средна вредност 5.19, Волонтерството ми дозволува да научам работи преку директно, практично искуство, со средна вредност 5.15, Можам да научам како да се справам со најразлични луѓе, со средна вредност 5.12 и Можам да ги истражам моите сили, со средна вредност 5.10.

Изјавите кои што имаат најниски средни вредности во овој прашалник се: Спроведувањето волонтерска работа ме ослободи од некоја вина поради тоа што сум повеќе среќен од другите, со средна вредност 3.73, Волонтирањето е добро бегство од моите проблеми, со средна вредност 3.70, Со волонтирање се чувствувам помалку осамен/а, со средна вредност 3.61 и Чувствувам дека волонтирањето е религиозна должност, со средна вредност 3.23.

Откако беше пресметана средната вредност на добиените податоци, тие беа процентуално пресметани, за да добиеме подобра претстава за тоа која е важноста на секоја изјава од овој инвентар за испитаниците, на скала од 1 воопшто не важно до 7 екстремно важно. Добиените податоци се претставени во следната табела.

Табела 6 Процентуален приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори

Изјава од прашалник	1	2	3	4	5	6	7
Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите	1%	1%	4%	9%	17 %	37 %	31 %
Загрижен/а сум за оние кои имаат помалку среќа од мене	0%	1%	5%	12 %	23 %	37 %	22 %
Можам да направам нешто за кауза што е важно за мене	2%	1%	3%	15 %	24 %	31 %	24 %
Јас сум искрено загрижен/а за конкретната група на која служам	1%	2%	5%	15 %	19 %	34 %	24 %
Волонтерството ми дозволува да добијам нова перспектива за нештата	2%	1%	5%	11 %	25 %	34 %	22 %
Чувствувам сочувство кон луѓето кои имаат потреба	1%	2%	6%	10 %	30 %	27 %	24 %
Може да научам повеќе за причината за која работам	5%	2%	6%	12 %	28 %	25 %	22 %
Волонтерството ми дозволува да научам работи преку директно, практично искуство	1%	3%	6%	16 %	33 %	26 %	15 %
Можам да научам како да се справам со најразлични луѓе	2%	1%	10 %	18 %	26 %	25 %	18 %
Можам да ги истражам моите сили	4%	2%	4%	19 %	26 %	31 %	14 %
Волонтерските искуства ќе изгледаат добро во моето резиме	5%	8%	3%	17 %	31 %	20 %	16 %
Волонтерството ме прави да се чувствувам важно	2%	3%	14 %	18 %	29 %	21 %	13 %
Волонтерството ми дозволува да истражувам различни опции за кариера	5%	3%	8%	20 %	29 %	21 %	14 %
Волонтирањето може да ми помогне да го	3%	6%	10	17	28	22	14

зафатам моето место каде што би сакал да работам			%	%	%	%	%
Волонтирањето е начин да му помогнам на средината	6%	7%	10 %	15 %	25 %	19 %	18 %
Можам да создадам контакти кои ќе ми помогнат покасно во кариерата	7%	3%	9%	26 %	25 %	18 %	12 %
Волонтерството ме натера да се чувствувам подобро за себе	8%	5%	11 %	18 %	26 %	17 %	15 %
Волонтирањето е начин да се добијат нови пријатели	1%	8%	17 %	29 %	17 %	15 %	14 %
Волонтирањето ќе ми помогне да успеам во мојата избрана професија	7%	7%	10 %	19 %	22 %	18 %	16 %
Волонтирањето го зголемува моето самопочитување	1%	8%	15 %	21 %	28 %	19 %	8%
Луѓето што ги познавам споделуваат интерес за услуга во заедницата	3%	6%	13 %	24 %	30 %	18 %	6%
Волонтерството ме прави да се чувствувам потребно	8%	4%	12 %	25 %	23 %	17 %	11 %
Без оглед колку се чувствувам лошо, волонтирањето ми помага да заборавам на тоа	4%	6%	15 %	28 %	21 %	17 %	9%
Другите со кои сум близу, имаат голема вредност на услугата во заедницата	4%	8%	13 %	23 %	29 %	16 %	7%
Луѓе со кои сум близок да сакаат да волонтирам	8%	4%	19 %	17 %	25 %	15 %	12 %
Волонтирањето е важна активност за луѓето што ги познавам најдобро	7%	11 %	16 %	24 %	22 %	15 %	5%
Моите пријатели волонтираат	8%	7%	21 %	24 %	24 %	11 %	5%
Волонтерството ми помага да преминам преку моите лични проблеми	11 %	5%	19 %	25 %	23 %	11 %	6%

Спроведувањето волонтерска работа ме ослободи од некоја вина поради тоа што сум повеќе среќен од другите	14 %	13 %	15 %	23 %	18 %	13 %	4%
Волонтирањето е добро бегство од моите проблеми	12 %	16 %	17 %	21 %	19 %	9%	6%
Со волонтирање се чувствувам помалку осамен /а	14 %	12 %	18 %	25 %	20 %	8%	3%
Чувствувам дека волонтирањето е религиозна должност	27 %	11 %	18 %	20 %	14 %	0%	10 %

Во оваа табела може да се забележи дека во најголем број од изјавите испитаниците имаат во највисок број одговорено со важно, односно многу важно што е најзабележително со 37 % кај изјавите: Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите и Загрижен/а сум за оние кои имаат помалку среќа од мене и кај изјавата поврзана со волонтерството како религиозна должност која е единствена изјава кај која испитаниците во највисок број одговорија со воопшто не важно со 27 %. Графички фрекфенцијата на дистрибуција на одговорите е прикажана на следниот графикон.

Графикон 2 Графички приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори

Откако беше направена анализата на фрекфенција на дистрибуција на одговорите се пристапи кон анализа на секој од факторите на мотивација одделно. Всушност, инвентарот со понудените изјави предвидува пет димензии на мотивација и тоа **вредности и разбирање** која е димензија составена и испитувана од вкупно 11 ставки односно изјави, **кариера** составена од пест ставки, **подобрување** составена од три ставки, **социјален аспект** составена од шест ставки, и **заштита** составена од шест ставки. Во овој дел е спроведена анализа на одредување на стандардна вредност, стандардна девијација, варијанса и коефициент на асиметрија на што добиените податоци се претставени во следната табела.

Табела 7 Анализа на фатори

Изјава од прашалник	средна вредност	стандардна девијација	варијанса	Коефициент на асиметрија
ВРЕДНОСТИ И РАЗБИРАЊЕ				
Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите	5.75	0.98	96.35	0.91
Загрижен/а сум за оние кои имаат помалку среќа од мене	5.56	0.86	74.33	0.76
Можам да направам нешто за кауза што е важно за мене	5.47	0.80	63.61	0.38
Јас сум искрено загрижен/а за конкретната група на која служам	5.47	0.82	66.60	0.69
Волонтерството ми дозволува да добијам нова перспектива за нештата	5.46	0.82	67.56	0.58
Чувствувам сочувство кон луѓето кои имаат потреба	5.43	0.78	61.31	0.30
Може да научам повеќе за причината за која работам	5.19	0.71	50.01	0.24

Волонтерството ми дозволува да научам работи преку директно, практично искуство	5.15	0.70	48.59	0.34
Можам да научам како да се справам со најразлични луѓе	5.12	0.63	39.86	-0.01
Можам да ги истражам моите сили	5.10	0.71	49.82	0.51
Волонтирањето е начин да му помогнам на средината	4.75	0.53	28.33	0.05
вкупен индекс	**5.31**	**0.76**	**58.76**	**0.43**
КАРИЕРА				
Волонтерските искуства ќе изгледаат добро на моето резиме	4.85	0.61	37.25	0.21
Волонтерството ми дозволува да истражувам различни опции за кариера	4.84	0.58	33.46	0.05
Волонтирањето може да ми помогне да го зафатам моето место каде што би сакал да работам	4.83	0.56	31.63	0.13
Можам да создадам контакти кои ќе ми помогнат покасно во кариерата	4.61	0.51	26.02	-0.24
Волонтирањето е начин да се добијат нови пријатели	4.57	0.44	19.01	-0.56
Волонтирањето ќе ми помогне да успеам во мојата избрана професија	4.57	0.47	22.32	-0.24
вкупен индекс	**4.71**	**0.53**	**28.28**	**-0.11**
ПОДОБРУВАЊЕ				
Волонтерството ме прави да се чувствувам важно	4.84	0.56	0.56	0.56
Волонтерството ме натера да се чувствувам подобро за себе	4.60	0.49	0.49	0.49
Волонтирањето го зголемува моето	4.56	0.51	0.51	0.51

самопочитување				
вкупен индекс	**4.67**	**0.52**	**0.52**	**0.52**
СОЦИЈАЛЕН АСПЕКТ				
Луѓето што ги познавам споделуваат интерес за услуга во заедницата	4.50	0.55	29.82	0.49
Другите со кои сум близу, имаат голема вредност на услугата во заедницата	4.41	0.50	25.19	0.53
Луѓе со кои сум близок да сакаат да волонтирам	4.40	0.43	18.54	-0.18
Волонтирањето е важна активност за луѓето што ги познавам најдобро	4.08	0.40	16.16	0.10
Моите пријатели волонтираат	4.02	0.42	17.23	0.29
Чувствувам дека волонтирањето е религиозна должност	3.23	0.30	9.04	-0.45
вкупен индекс	**4.11**	**0.43**	**19.33**	**0.13**
ЗАШТИТА				
Волонтерството ме прави да се чувствувам потребно	4.46	0.46	20.94	-0.31
Без оглед колку се чувствувам лошо, волонтирањето ми помага да заборавам на тоа	4.43	0.45	20.15	-0.27
Волонтерството ми помага да преминам преку моите лични проблеми	4.01	0.41	16.41	0.22
Спроведувањето волонтерска работа ме ослободи од некоја вина поради тоа што сум повеќе среќен од другите	3.73	0.33	10.76	0.16
Волонтирањето е добро бегство од моите проблеми	3.70	0.29	8.29	0.26
Со волонтирање се чувствувам помалку осамен /а	3.61	0.36	13.03	0.62

вкупен индекс	**3.99**	**0.38**	**14.92**	**0.113**

Од податоците, добиени во оваа табела може да се заклучи дека во поглед на димензијата - **вредности и разбирање**, највисоки седни вредности се добиени кај изјавата - Чувствувам дека е важно да им се помогне на другите, со вредност од 5,75 каде што и стандардната девијација во одговорите е највисока со вредност од 0,98, варијансата со 96,35 и коефициентот на асиметрија на одговорите со 0,91. Најниски вредности пак при испитување на оваа димензија помеѓу испитаниците се добиени кај изјавата - Волонтирањето е начин да му помогнам на средината, со средна вредност од 4,75, стандардна девијација од 0.53, варијанса со 28,33 но кај оваа изјава коефициентот на асиметрија не е најнизок, тој е најнизок кај изјавата - Можам да научам како да се справам со најразлични луѓе, каде всушност е и единствениот случај во испитување на оваа димензија каде е негативен односно има вредност од -0.01. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 5.31, додека пак стандардна девијација е 0.76, варијансата изнесува 58.76 и коефициентот на асиметрија е со вредност од 0.43.

При испитување на втората димензија на мотивација на испитаниците, која е **кариера** се заклучува дека највисоки вредности односно најголема значајност кај испитаниците има при изјавата - Волонтерските искуства ќе изгледаат добро во моето резиме, со вредност од 4,85 каде што и стандардната девијација во одговорите е највисока со вредност од 0.61, варијансата со 37,25 и коефициентот на асиметрија на одговорите со 0,21. Најниски вредност односно најмало значење кај оваа димензија има изјавата - Волонтирањето ќе ми помогне да успеам во мојата избрана професија, со средна вредност од 4,57, додека пак стандардната девијација е 0.47, варијансата е 22,32 и коефициентот на асиметрија е -0,24 на исто негативно ниво, како и кај изјавата - Можам да создадам контакти кои ќе ми помогнат покасно во кариерата. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 4.71, додека пак стандардна девијација е 0.53, варијансата изнесува 28.28 и коефициентот на асиметрија е негативен со вредност од -0.11.

Кај димензијата **подобрување**, највисоки вредности односно најголема важност за испитаниците има изјавата - Волонтерството ме прави да се чувствувам важно, со средна вредност од 4,84, додека пак стандардната девијација е 0.56, варијансата е 31,17 и коефициентот на асиметрија е 0,08, додека изјавата - Волонтирањето го зголемува моето самопочитување, има најниска средна вредност со 4,56, а пак во поглед на стандардна девијација, варијанса и коефициент на асиметрија најниски вредности има изјавата Волонтерството ме натера да се чувствувам подобро за себе, со вредности 0,49, 24,23 и -0,05 последователно. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 4.67, додека пак стандардна девијација е 0.52, варијансата изнесува 0.52 и коефициентот на асиметрија е со вредност од 0.52 .

При одредувањето на димензијата **социјален аспект** највисоки вредности има изјавата - граѓаните што ги познавам споделуваат интерес за услуга во заедницата, со средна вредност од 5,50, стандардна девијација 0,55, варијанса 29,82, додека коефициентот на асиметрија е највисок кај изјавата - Другите со кои сум близу, имаат голема вредност на услугата во заедницата. Најниски вредности на средна вредност има изјавата - Чувствувам дека волонтирањето е религиозна должност, кај која исто така и стандардната девијација, варијансата и коефициентот на асиметричност се најниски со вредност од 0,30, 9,04 и -0,45. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 4.11, додека пак стандардна девијација е 0.43, варијансата изнесува 19.33 и коефициентот на асиметрија е со вредност од 0.13.

При одредување на димензијата **заштита** како последна димензија според значење за испитаниците, односно како димензија кај која се добиени најниски бројки, најголемо значење има изјавата - Волонтерството ме прави да се чувствувам потребно, со средна вредност од 4,46, стандардна девијација 0,46 и варијанса 20,94 но кај оваа изјава пак во исто време и коефициентот на асиметрија помеѓу одговорите е најзначаен со вредност од -0,31. Најмало значење според средна вредност има изјавата - Со волонтирање се чувствувам помалку осамен/а, со 3,61 додека пак во поглед на стандардна девијација и варијанса најниски вредности има кај изјавата - Волонтирањето е добро бегство од моите проблеми, со вредност од 0,29 односно 8,29. Вкупниот индекс кај оваа димензија на

средна вредност е 3.99 , додека пак стандардна девијација е 0.38, варијансата изнесува 14.92 и коефициентот на асиметрија е негативен со вредност од 0.11.

3.2.3 ВОЛОНТЕРСКИ ОГРАНИЧУВАЊА

Постојат многу причини зошто луѓето воопшто не волонтираат. Во третиот дел од анкетниот прашалник се испитуваа ограничувањата на испитаниците за нивно неучество во волонтирање со употреба прашалник составен од изјави поделени во три димензии интерперсонална, интраперсонална и структурна димензија, составен од Крафорд и Годбеј во 1987 година, со вкупно петнаесет изјави на кои што испитаниците беа замолени да дадат само по еден одговор за секоја од нив на скала според Ликерт од еден до пет, каде што еден значи нема влијание, се до пет која означува многу силно влијание.

Од добиените одговори, на ист начин како и претходно, кај испитување на мотивациите, се како прво пресметани средни вредности за секоја изјава одделно. Добиените податоци од пресметаните средни вредности на секоја од изјавите се претставени во следната табела.

Табела 8 Фрекфенција на дистрибуција на одговори според ограничувања

Ограничувања	1	2	3	4	5	вкупно ниво	средна вредност
Имам премногу други обврски	6	24	84	116	125	355	3.55
Немам време да волонтирам	12	40	102	96	50	300	3.00
Не сум свесен за можностите да волонтирам	15	40	138	44	40	277	2.77
Немам доволно енергија да	25	56	102	44	10	237	2.37

волонтирам							
Јас немам со кого да волонтирам	35	50	66	48	30	229	2.29
Имам ограничен буџет	43	44	45	48	40	220	2.20
Никој не ме прашал да волонтирам	41	56	45	48	20	210	2.10
Не знам никој што волонтира	47	44	51	36	25	203	2.03
Мислам дека тоа негативно ќе влијае на моите оценки	38	64	63	28	10	203	2.03
Моите пријатели не волонтираат	49	44	45	40	20	198	1.98
Немам превоз до места за волонтирање	59	38	39	20	20	176	1.76
Моето семејство не волонтира	60	42	39	20	5	166	1.66
Јас ги немам потребните вештини	61	44	30	16	15	166	1.66
Не се чувствувам безбедно на места за волонтирање	64	44	33	8	5	154	1.54
Имам повреда, хендикеп или лошо здравје	78	28	15	8	5	134	1.34

Изјави со највисоки вредности во поглед на ограничувањата кои што ги спречуваат испитаниците да волонтираат се: Имам премногу други обврски, со средна вредност од 3,55, за да потоа е Немам време да волонтирам, со средна вредност од 3, Не сум свесен за можностите да волонтирам, со средна вредност 2,77 и Немам доволно енергија да волонтирам со средна вредност од 2,77.

Изјави со најниски вредности се: Имам повреда, хендикеп или лошо здравје, со средна вредност од 1,34, Не се чувствувам безбедно на места за волонтирање, со средна вредност од 1,54, Моето семејство не волонтира и јас ги немам потребните вештини, со средни вредности од 1,66.

Откако беше пресметана средната вредност на добиените податоци тие беа процентуално претставени како би се добила претстава за тоа која е важноста на секоја изјава од овој прашалник за испитаниците на скала од еден, значи нема влијание се до пет која означува многу силно влијание, на што добиените податоци се претставени во следната табела.

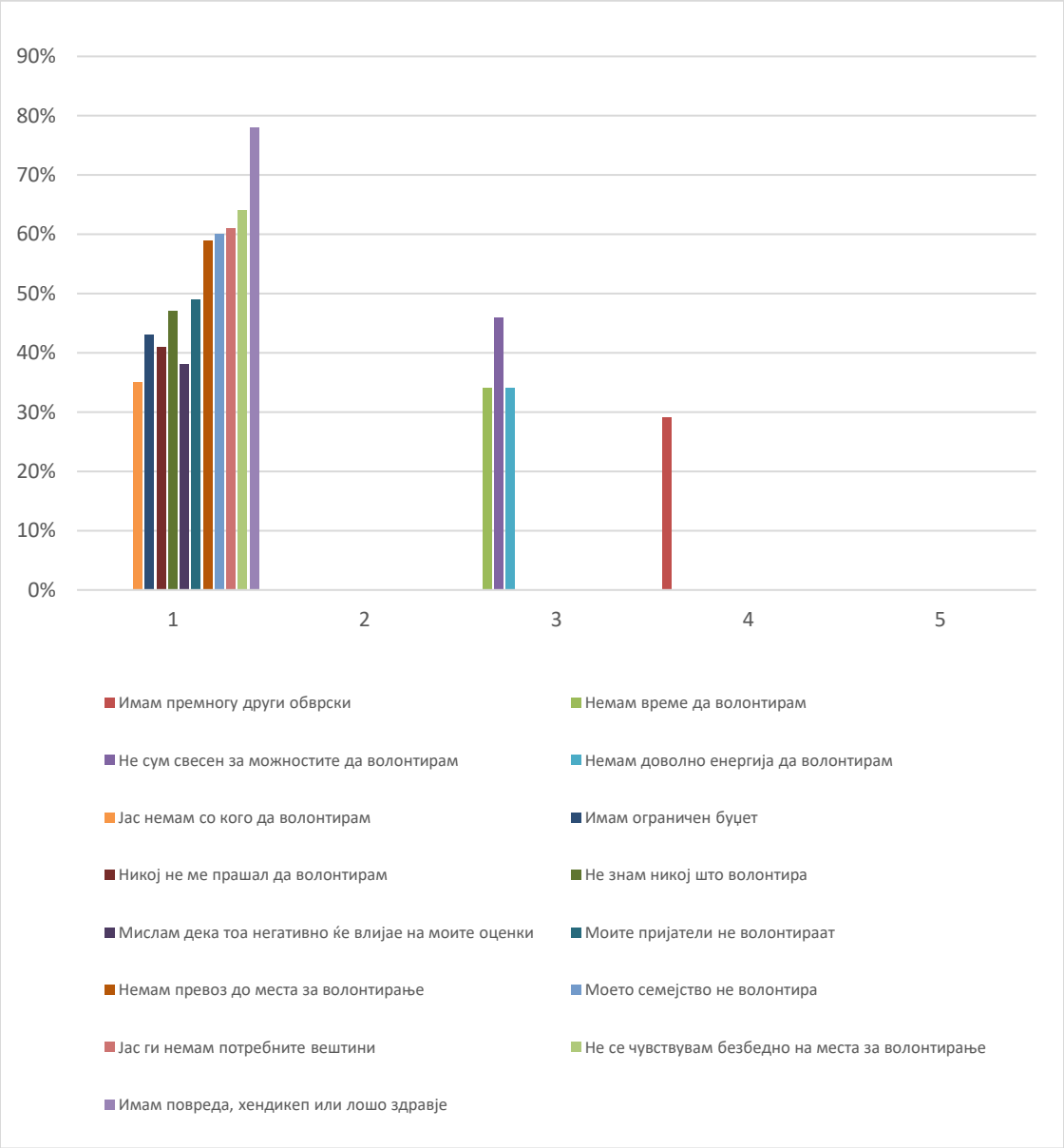
Табела 9 Процентуален приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори во поглед на ограничувања

Ограничувања	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Имам премногу други обврски	6%	12%	28%	29%	25%
Немам време да волонтирам	12%	20%	34%	24%	10%
Не сум свесен за можностите да волонтирам	15%	20%	46%	11%	8%
Немам доволно енергија да волонтирам	25%	28%	34%	11%	2%
Јас немам со кого да волонтирам	35%	25%	22%	12%	6%
Имам ограничен буџет	43%	22%	15%	12%	8%
Никој не ме прашал да волонтирам	41%	28%	15%	12%	4%
Не знам никој што волонтира	47%	22%	17%	9%	5%
Мислам дека тоа негативно ќе влијае на моите оценки	38%	32%	21%	7%	2%
Моите пријатели не волонтираат	49%	22%	15%	10%	4%
Немам превоз до места за волонтирање	59%	19%	13%	5%	4%
Моето семејство не волонтира	60%	21%	13%	5%	1%
Јас ги немам потребните вештини	61%	22%	10%	4%	3%
Не се чувствувам безбедно на места за волонтирање	64%	22%	11%	2%	1%
Имам повреда, хендикеп или лошо здравје	78%	14%	5%	2%	1%

Според оваа табела се заклучува дека во најголем број од изјавите испитаниците имаат одговорено со еден, односно дека тоа не е воопшто ограничување за нив, што е најзабележително во изјавата за постоење повреда, хендикеп или лошо здравје како ограничување за волонтирање со дури 78%, додека само за еден процент од испитаниците ова е реално ограничување. Исто така забележителна е и изјавата - Не се чувствувам безбедно на места за волонтирање, каде што 64 % од испитаниците имаат одговорено дека тоа воопшто не е значајно за нив за разлика од 1 % за кои што е. Исто така од оваа табела се заклучува дека најголемо влијание нема единствено изјавата - Имам премногу други обврски, кај која што највисок процент 25% од испитаниците одговориле со многу силно влијание, додека 29% од испитаниците одговориле дека ова има силно влијание и 28% дале средно влијание одговор. Ова е исто изјавата каде што најмал процент од испитаниците одговориле дека тоа нема влијание врз нивните ограничувања за волонтирање. Изјавите - Немам време да волонтирам, немам доволно енергија да волонтирами не сум свесен за можностите да волонтирам, имаат средно влијание со 34%,односно 46% испитаници кои одговориле во највисок процент со тој одговор.

Графички фрекфенцијата на дистрибуција на одговорите е прикажана на следниот графикон.

Графикон 3 Графички приказ на фрекфенција на дистрибуција на одговори – ограничувања

Во овој графикон се забележува дека најголем дел од изјавите немаат големо ограничувачко влијание врз волонтерските активности на испитаниците.

Откако беше направена анализа на фрекфенција на дистрибуција на одговорите, се пристапи кон анализа на секој од факторите на ограничување одделно. Како што веќе е кажано во овој анкетен прашалник детерминирани се три одделни димензии на

ограничување и тоа интерперсонални, интраперсонални и структурни. Секоја од овие три димензии на ограничување се определени со по пет изјави.

Во овој дел е спроведена анализа на одредување на стандардна вредност, стандардна девијација, варијанса и коефициент на асиметрија на што добиените податоци се претставени во следната табела.

Табела 10 Анализа на фактори – ограничувања

Ограничувања	средна вредност	стандардна девијација	Варијанса	Коефициент на асиметрија
ИНТЕРПЕРСОНАЛНИ				
Јас немам со кого да волонтирам	2.29	0.14	1.99	0.46
Никој не ме прашал да волонтирам	2.10	0.13	1.82	-1.31
Не знам никој што волонтира	2.03	0.10	1.06	-0.94
Моите пријатели не волонтираат	1.98	0.11	1.30	-1.81
Моето семејство не волонтира	1.66	0.21	4.50	-0.20
вкупен индекс	**2.01**	**0.14**	**2.13**	**-0.76**
СТРУКТУАЛНИ				
Имам премногу други обврски	3.55	0.54	28.86	-0.34
Немам време да волонтирам	3.00	0.38	14.66	0.01
Не сум свесен за можностите да волонтирам	2.77	0.48	22.65	1.89
Имам ограничен буџет	2.20	0.03	0.09	0.00
Немам превоз до места за волонтирање	1.76	0.16	2.63	0.64
вкупен индекс	**2.66**	**0.32**	**13.78**	**0.44**
ИНТРАПЕРСОНАЛНИ				
Немам доволно енергија да волонтирам	2.37	0.35	12.42	0.95

Мислам дека тоа негативно ќе влијае на моите оценки	2.03	0.23	5.38	-0.22
Јас ги немам потребните вештини	1.66	0.20	3.82	0.65
Не се чувствувам безбедно на места за волонтирање	1.54	0.25	6.17	0.27
Имам повреда, хендикеп или лошо здравје	1.34	0.30	8.98	1.79
вкупен индекс	**1.79**	**0.27**	**7.35**	**0.69**

Од оваа табела во која ограничувањата се поделени според три димензии, се заклучува дека кај **интерпесоналната димензија** има највисоки средни вредности кај изјавата - Јас немам со кого да волонтирам, со вредност 2,29 каде што исто така е највисок и коефициентот на асиметрија на одговорите со вредност од 0,46, додека пак највисоки вредности на стандардна девијација со 0,21 и варијанса со 4,50 се среќаваат кај изјавата - Моето семејство не волонтира. Најниски вредности на средна вредност има кај изјавата - Моето семејство не волонтира, со вредност од 1.66, додека стандардната девијација и варијансата се најниски кај изјавата - Не знам никој што волонтира, со вредност од 0.10 односно 1.06. Најнизок коефициент на асиметрија се среќава кај изјавата - Моите пријатели не волонтираат, со вредност од -1.81. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 2,01, додека пак стандардна девијација е 0,14, варијансата изнесува 2,13 и коефициентот на асиметрија е негативен со вредност од -0,76.

При одредување на **структуралните фактори** највисоки вредности на средна вредност, стандардна девијација и варијанса се добиени кај изјавата - Имам премногу други обврски, со вредности од 3.55, 0.54 и 28.86, додека пак коефициентот на асиметрија е најнизок во оваа изјава со вредност од -0.34. највисоки вредности на коефициент на асиметрија се добиени кај изјавата- Не сум свесен за можностите да волонтирам, со вредност од 1.89.Најниски вредности на стандардна девијациија се среќаваат кај изјавата - Имам ограничен буџет, со вредност од 0.03 и исто така кај оваа изјава има најниска вредност на варијанса со 0.09. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е

2.66 додека пак стандардна девијација е 0.32 варијансата изнесува 13.78 и коефициентот на асиметрија е негативен со вредност од 0.44.

Кај **интраперсоналната димензија** највисоки вредности на средна вредност со 2.37, стандардна девијација со 0.35 и варијанса с0 12.42 се срежаваат кај изјавата - Немам доволно енергија да волонтирам, каде што коефициентот на асиметрија пак е најнизок со вредност од -0.34. Највисоки вредности на коефициент на асиметрија се добиени кај изјавата - Имам повреда, хендикеп или лошо здравје, со вредност од 1.79 каде што средната вредност е најниска со вредност од 1.34. Најниски вредности на стандардна девијација со вредност од 0.20 и варијанса со вредност од 3.82 се добиени кај изјавата -ас ги немам потребните вештини. Вкупниот индекс кај оваа димензија на средна вредност е 1.79 , додека пак стандардна девијација е 0.27, варијансата изнесува 7.35 и коефициентот на асиметрија е негативен со вредност од 0.69.

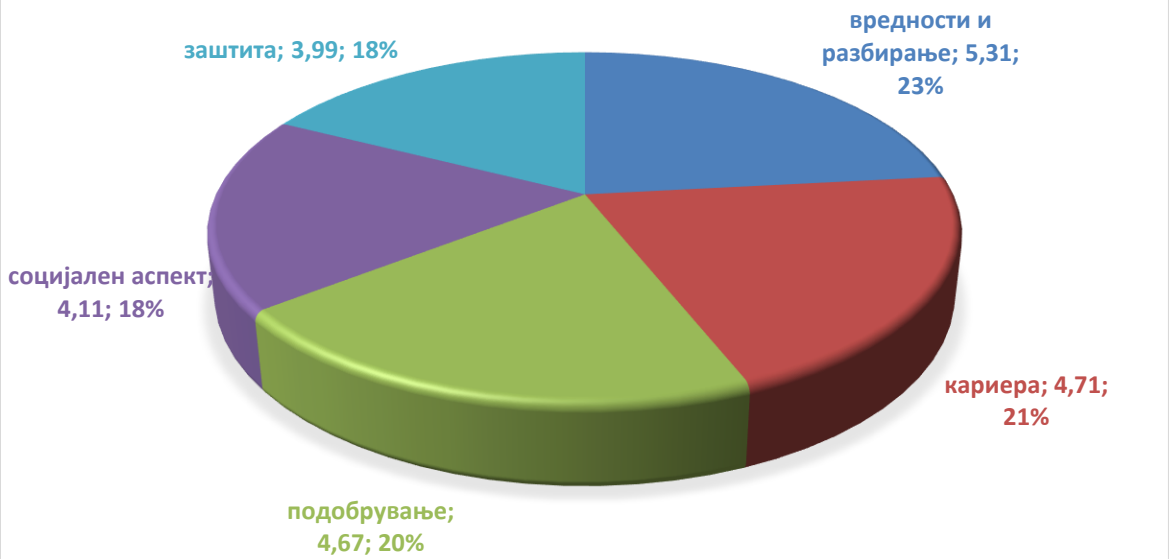
3.3 РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЧКИ ПРАШАЊА

Прашање 1: Што ги мотивира учениците да волонтираат?

При анализа на факторите кои ги мотивираат испитаниците за да волонтираат одредени се според пет димензии на мотивација: **вредности и разбирање, кариера, подобрување, социјален аспект и заштита**. За секоја од овие димензии одредена е средна вредност со што се доби единствен заклучок дека најзначајна димензија која е всушност и главен мотиватор кај испитаниците е димензијата **вредности и разбирање** со средна вредност од 5.31, за да по неа значајна мотивациона димензија е **кариерата** со средна вредност од 4.71, **подобрување** со вредност од 4.67, **социјален аспект** со вредност 4.11 и како последна мотивациона димензија е **заштитната** димензија со вредност од 3.99.

Графички ова би изгледало како што е прикажано во следниот графикон.

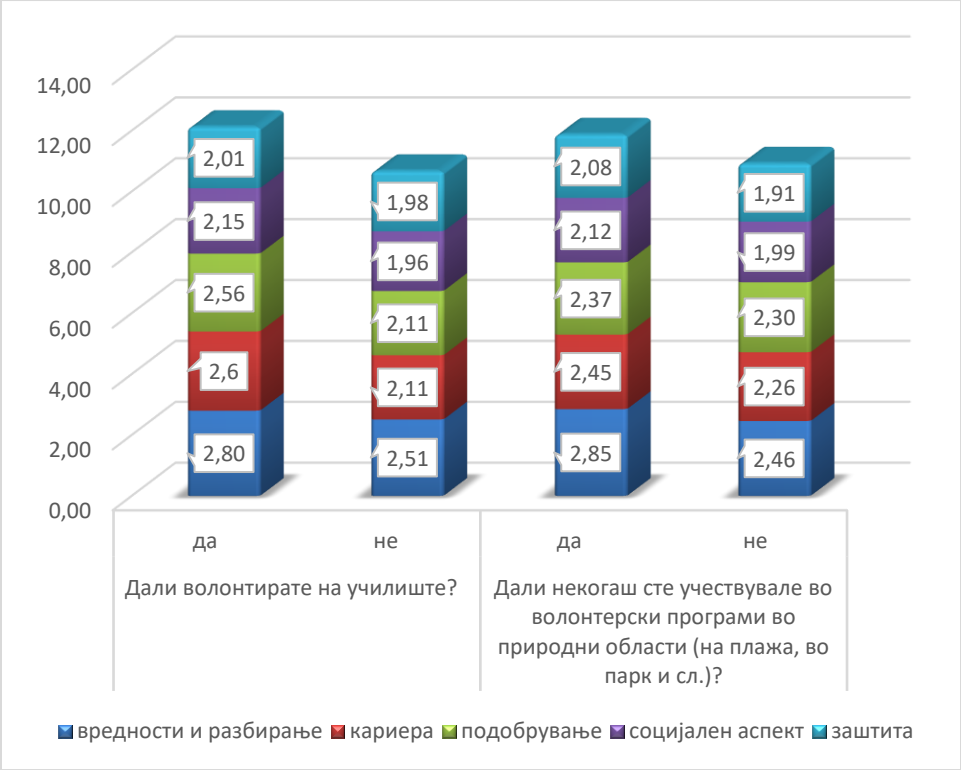
Графикон 4 Мотивациона димензија

Прашање 2: Која е врската помеѓу мотивацијата и волонтерските сегменти?

При одредување на волонтерските сегменти предвид се земени две прашања односно испитувана е поврзаноста помеѓу секоја од петте димензии на мотивација кај волонтерите во зависност од тоа дали испитаниците се лица кои што волонтираат во училиште и дали имаат учествувано во волонтерски програми во природни области. Добиените податоци од овој дел се претставени во следниот графикон.

Графикон 5 Поврзаност помеѓу мотивациите и волонтерските сегменти

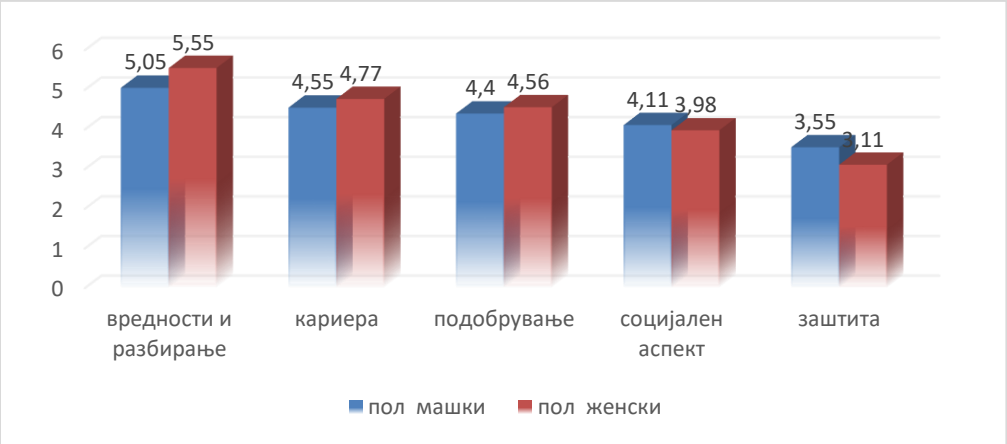
Во поглед на оваа анализа може да се заклучи дека податоците, добиени од оние испитаници кои што волонтираат на училиште и не волонтираат, односно, оние кои имаат учествувано во волонтерски програми во природни области и немаат, се без значителни разлики во средните вредности односно и кај двете групи на испитаници и во однос на двете прашања димензијата вредности и разбирање има најзначајна вредност што се совпаѓа со податоците добиени и кај вкупниот број на испитаници.

Прашање 3: Која е врската помеѓу волонтерските мотиви и социо-демографските карактеристики?

При испитување на ова прашање како социо демографски фактори се земени полот, возраста, бројот на членови во семејство, националност и место на живеење.

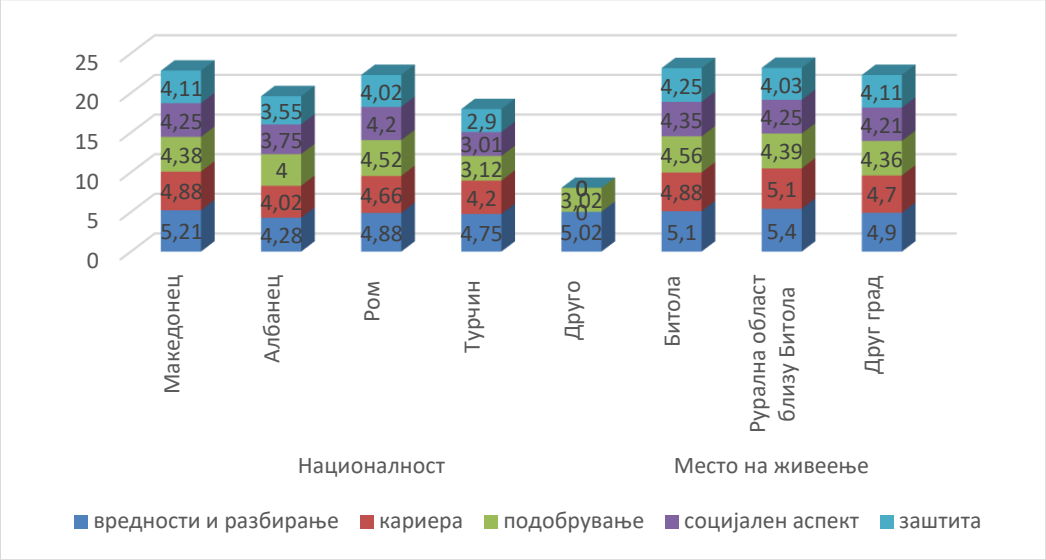
Податоците од секое од нив се претставени во следните графикони.

Графикон 6 Волонтерски мотиви и пол

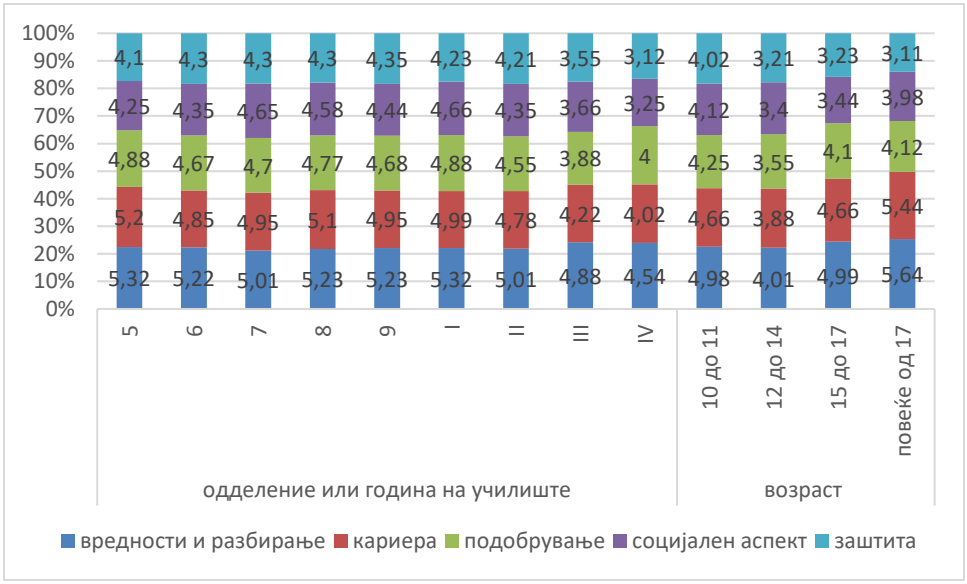
Во поглед на поврзаноста на полот со мотивите за волонтирање може да се забележи дека во поглед на усогласеност со вкупните податоци не постои разлика односно и при поделба според пол кај испитаниците димензијата вредности и разбирање има најзначајни средни вредности, но при анализа на секоја димензија одделно се заклучува дека димензиите **вредности и разбирање, кариера и подобрување** се позначителни за испитаниците од **женски пол**, додека пак испитаниците од **машки пол** повеќе важност оддаваат на димензиите **заштита и социјален аспект**.

Графикон 7 Волонтерски мотиви, националност и место на живеење

Во овој графикон може да се заклучи дека не постојат значителни разлики помеѓу националноста и местото на живеење и мотивациите за волонтирање односно кај сите групи на испитаници. Најзначајни вредности има димензијата вредности и разбирање, додека пак вредноста заштита има најниски вредности.

Графикон 8 Волонтерски мотиви, одделение - клас и возраст

Според овој графикон може да се заклучи дека не постои значителна разлика помеѓу возраста на испитаниците односно одделението или класот во кој се тие и нивните волонтерски мотивации.

Прашање 4: Кои фактори го ограничуваат волонтерството кај учениците?

Анализата на фактори одреди три димензии на ограничување во прашалникот, од кои што беше пресметан резултат преку одредување на средни вредности за секој од нив односно за сите петнаесет изјави кои ја одредуваат секоја димензија одделно. Резултатите од димензиите на ограничување се такви што се утврдува дека структуралната димензија е онаа со најзначајно ограничување кај испитаниците со вредност од 2.66, додека потоа е интерперсоналната димензија со вредност од 2.01 за да најслаба е интраперсоналната димензија со вредност од 1.79.

Графички ова би изгледало како што е прикажано во следниот графикон.

Графикон 9 Димензии на ограничување

Прашање 5: Која е врската помеѓу волонтерските ограничувања и социјално-демографските карактеристики?

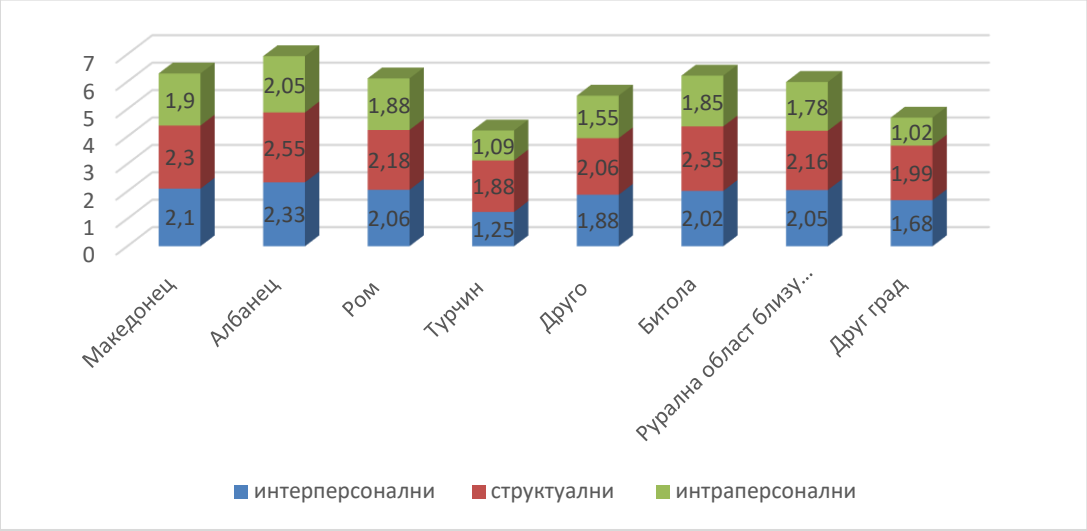
И при испитување на ова прашање за поврзаноста помеѓу социо демографските фактори и димензиите на ограничување на ист начин како и при испитувањето на социо-демографските фактори и мотивационата димензија како фактори се земени полот, возраста, бројот на членови во семејство, националност и место на живеење на што добиените податоци се претставени во наредните неколку графикони.

Графикон 10 Димензии на ограничување и пол

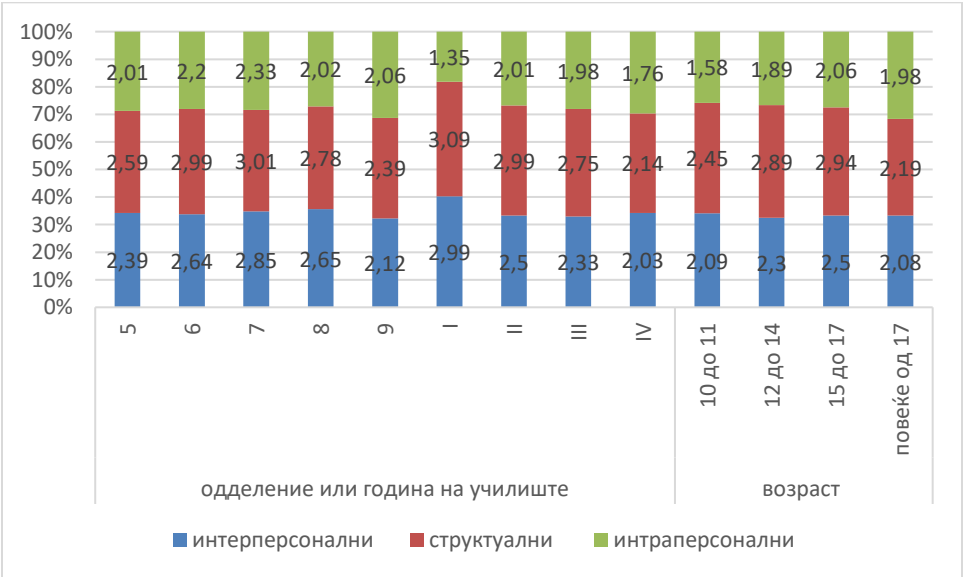
Во поглед на поврзаноста на полот со димензиите на ограничување постојат разлики помеѓу полот при одредување на димензијата интерперсонални и интраперсонални ограничувања, каде што испитаниците од машки пол имаат повисоки вредности во споредба со женските испитаници, исто како и кај структуралните. но во овие две димензии вредностите добиени од машките испитаници се и повисоки од вкупниот индекс за сите испитаници, со што се заклучува дека испитаниците од машки пол имаат позначителни ограничувања во поглед на волонтирањето.

Графикон 11 Волонтерски ограничувања, националност и место на живеење

Во овој графикон може да се заклучи дека не постојат значителни разлики помеѓу националноста и местото на живеење и ограничувањата за волонтирање, односно кај сите групи на испитаници најзначајни вредности има димензијата интерперсонални ограничувања, додека пак интраперсоналната димензија има најниски вредности.

Графикон 12 Волонтерски ограничувања, одделение - клас и возраст

Според овој графикон може да се заклучи дека не постои значителна разлика помеѓу возраста на испитаниците, односно одделението или класот во кој се тие и нивните волонтерски ограничувања.

Прашање 6: Дали постои врска помеѓу волонтерски мотивации и ограничувања?

За да се одреди поврзаноста помеѓу мотивациите и ограничувањата беше пресметан коефициент на корелација за секоја од петте димензии на мотивација во споредба со секоја од трите димензии на ограничување.

Табела 11 Коефициент на корелација

	Димензии на мотивација				
	Подобрување	Социјален аспект	Заштита	Вредност и разбирање	Кариера
Димензии на ограничување	Коефициент на Корелација				
Интраперсонални	0.14	0.18	0.16	-0.12	0.05
Интерперсонални	0.05	0.08	0.05	-0.22	-0.06
Структурални	-0.06	0	-0.07	-0.15	-0.04

Според оваа табела може да с заклучи дека постои позитивен коефициент на корелација помеѓу интраперсоналните ограничувања и мотивационите димензии подобрување 0.14, социјален аспект 0.18, заштита 0.16 и кариера 0.05. Мотивационата димензија вредност и разбирање е негативно оценета со сите три димензии на ограничување и тоа кај интраперсоналната димензија тоа е -012, кај интерперсоналната -

0.22 и кај структурната – 0.15. Интерперсоналната димензија исто е негативно оценета и кај мотивационата димензија кариера со вредност -0.06 додека структурната димензија единствено нема негативна корелација со мотивационата димензија социјален аспект со вредност 0. Може да се каже дека највисок коефициент на корелација постои помеѓу мотивационата димензија - социјален аспект и интраперсоналната димензија на ограничуваа, со вредност од 0.18, додека пак од интерперсоналните ограничувања највисок коефициент на корелација има кај - мотивационата димензија социјален аспект исто така со вредност од 0.08.

IV. ДИСКУСИЈА

4. ДИСКУСИЈА

Целта на ова истражување беше да се испитаат мотивите и ограничувањата на волонтерството кај учениците. Тие беа избрани како субјекти за ова испитување заради нивната тенденција да волонтираат и за нивната одржливост како вреден извор на волонтерска услуга. Примарната цел беше да се испитаат мотивационите фактори на учениците да волонтираат во различни капацитети. Поконкретно, се испитуваше кој волонтира, нивната фреквенција на учество во волонтерски програми, видови на волонтерски организации и зошто се користи време за спроведување на овие активности. Покрај тоа, ова истражуваше фактори кои можат да дејствуваат како ограничувања за учество во волонтерство.

Во рамките на ова истражување учество зедоа испитаници волонтери на школска возраст во Црвен Крст Битола, со примерок составен составен од 100 испитаници волонтери во Црвен Крст Битола. Од нив, 58 испитаници се на возраст до 15 години, односно во основно училиште, додека пак 42 се деца од 15 до 19 години, односно ученици во средно училиште. Поголемиот беој од нив беа од женски род, односно 67, додека 33 се машки.

Истражувањето се состои од анкетен прашалник од четири главни делови. Првиот дел се осврна на волонтерското учество и опфаќаше опсегот на волонтирање, видови на волонтерски активности во кои учествуваат учениците и начините на кои ученикот придонесува за организациите. Вториот дел се осврна на волонтерските мотивации користејќи 32 ставки за мотивациони фактори, рангирани на скала од типот на Ликерт, од - не е воопшто важна (1) до екстремно многу важна (7). Третиот дел се однесуваше на ограничувањата на учеството во волонтерските активности. Беа замолени учесниците да проценат 15 потенцијални ограничувања на волонтерството во скала од типот Ликерт, - од без влијание (1) до многу силно влијание (5). Конечно, четвртиот дел се однесување на избрани социо-демографски карактеристики како што се возраста, полот, етничката припадност, годината на школувањето и местото на живеење.

Резултатите добиени од истражувачките прашања кои беа испитани во овој труд се како што следува:

1. Што ги мотивира учениците да волонтираат?

Од мотивационите димезнии димензијата Вредност и разбирање се покажа како најзначајна за испитаниците како мотив за волонтирање со вредност од 5.32, за да потоа е димензијата Кариера која го имаше вториот највисок резултат со средна вредност од 4,71, а потоа следуваше димензијата за Подобрување со средна вредност од 4,67. Бидејќи димензијата на вредностите и разбирањето вклучуваше помагање на другите и враќање во општеството, ова ги поддржува откритија на Астин и Сакс (1998) дека учениците биле силно посветени да им помагаат на другите, да служат во нивните заедници, да промовираат расно разбирање, да прават доброволна работа и да работат за непрофитни организации. (Астин и Сакс, 1998).

2. Која е врската помеѓу мотивационите и волонтерските сегменти?

Не беа пронајдени значителни врски помеѓу димензиите на мотивација и волонтерските сегменти. Во принцип, волонтерите во секој сегмент беа во можност да ги задоволат своите мотиви во иста мера. Кога се анализираа одделно, не беше пронајдена значајна врска помеѓу мотивациите кај испитаници кои што волонтираат на училиште и кои не волонтираат, односно, оние кои имаат учествувано во волонтерски програми во природни области или немаат. Овие откритија може да се должат на фактот дека сите испитаници имаат слична демографска позадина и мотивации. Разликите може да се најдат во поразновиден примерок или во примерок со поедначква дистрибуција на волонтерски сегменти.

3. Која е врската меѓу волонтерските мотиви и социо-демографски карактеристики?

Откриена е една значајна разлика меѓу мажите и жените во однос на мотивацијата. Женските испитанички поверојатно биле да укажуваат на вредности и разбирање како мотив за волонтирање. Во однос на останатите демографски карактеристики земени во ова истражување, не постои статистички значајна разлика.

4. Што го ограничува волонтирањето кај учениците?

Вкупните оценки за ограничување и резултатите од димензиите беа пресметани за испитаниците да утврдат кои ограничувања се најсилни за овој примерок. Резултатите од димензиите на ограничување се такви што се утврдува дека структуралната димензија е онаа со најзначајно ограничување кај испитаниците додека потоа е интерперсоналната димензија за да најслаба е интраперсоналната димензија.

5. Која е врската помеѓу волонтерските ограничувања и социјално-демографски карактеристики?

Најдени се значајни разлики помеѓу машките и женските за димензијата Интерперсонални ограничувања и во вкупниот резултат за ограничувања. Мажките пријавиле посилни ограничувања и во двата случаи. Ова го поддржува заклучокот дека женските во овој примерок волонтираат почесто од машките. Откриено е дека како што се зголемуваат меѓучовечките ограничувања, вредностите и мотивациите за разбирање се намалија. Во поглед на останатите социодемографски карактеристики не постои значајна разлика.

6. Дали постои врска помеѓу волонтерски мотивации и ограничувања?

Овие корелации укажуваат на значајни линеарни односи помеѓу променливите варијабли. Наодите покажуваат дека со интерперсоналните и структурните ограничувања се зголемија вредностите и се сфатија мотивациите за разбирање. Покрај тоа, како што се зголемуваат Интераперсоните ограничувања, се зголемија и мотивационите димензии социјален аспект, заштита и подобрување.

4.1 АНАЛИЗА НА ХИПОТЕЗИ

Овој труд одреди пет мотивациони и три димензии на ограничувања во однос на волонтерството кај учениците. Покрај тоа, беа пронајдени неколку значајни врски помеѓу мотивацијата, ограничувањата и различните демографски карактеристики.

Во однос на првата главна хипотеза која гласи: *Желбата да се помогне на другите и да се придонесе кон унапредување на општеството, е она што ги мотивира учениците да волонтираат, според добиените податоци може во целост да се потврди.*

Во однос на првата помошна хипотеза произезена од оваа главна хипотеза која гласи: *Постои силна врска помеѓу мотивационите и волонтерските сегменти, според добиените податоци може да се заклучи дека таа се отфрла односно не е откриена значајна поврзаност помеѓу овие два елементи.*

Втората помошна хипотеза произлезена од оваа главна која гласи: *Постои врска помеѓу волонтерските мотиви и социо-демографските карактеристики на волонтерот, може да се каже дека делумно се прифаќа бидејќи од одбраните социо-демографски карактеристики полот покажа силно влијание, додека останатите не.*

Во поглед на втората главна хипотеза која гласи: Личните карактеристики се она што во највисок степен го ограничува волонтирањето *кај учениците, може да се каже дека не е целосно прифатена бидејќи се докажа дека структуралните ограничувања се во највисок степен оценети, додека интерперсоналните се после нив.*

Првата помошна хипотеза произезена од оваа главна хипотеза која гласи: Постои силна врска помеѓу волонтерските ограничувања и социјално-демографски карактеристики, *делумно се прифаќа бидејќи од одбраните социодемографски карактеристики полот покажа силно влијание, додека останатите не.*

Втората помошна хипотеза произлезена од оваа главна која гласи: *Постои врска помеѓу волонтерските мотивации и ограничувања, е во целост прифатена.*

v. ЗАКЛУЧОК

ЗАКЛУЧОК

Волонтерството се покажа како корисно и за волонтерот и за организацијата во која се волонтираат (Вилсон и Мусик, 1999 година, Рајан и др., 2001, Брнс и др., 2005). Особено, учениците, за кои се покажа дека се многу активни во волонтерството во последните години (Serow, 1991, Astin & Sax, 1998, Liao-Troth & Dunn, 1999) можат да бидат вреден ресурс за агенциите и организациите кои немаат работна сила или финансираат да поддржува целосен персонал, како и мисијата на организацијата. Финансиските ограничувања на непрофитните активности ја зголемија важноста на волонтерите во последниве години (Викам и Графи, 1998) се должи на фактот дека многу организации немаат средства за голем персонал и се потпираат на волонтери за поголемиот дел од нивната работна сила (Рајан et ал., 2001 година). Спротивно на тоа, волонтерите се потпираат на овие организации за да обезбедат можности за услуга. Се покажа дека невладините организации (НВО) обезбедуваат поголемо искуство на волонтери (Кембел и Смит, 2006).

Истражувањата постојано укажуваат дека волонтерите се вклучуваат во овие однесувања од различни причини и дека секој волонтер може да има повеќе мотиви за правење на она што го прави. Волонтерското истражување за мотивација може да биде важна алатка за менаџерите, помагајќи при вработување и задржување на волонтери (Викам и Графи, 1998; Wilson & Musick, 1999), како и при планирање на ефективни програми кои ќе обезбедат задоволително искуство на волонтерот при остварување на целите и целите на организацијата (Сарџент и Седлацек, 1990). Покрај тоа, малку се направени истражување за специфичните волонтерски мотивации на учениците. Оваа уникатна демографија има огромен потенцијал за волонтерски напори за вработување, бидејќи е забележано дека учениците се „идните чувари, едукатори, креатори на политики, планери и администратори“ (Тапа, 2001, стр. 42).

Конечно, постои недостаток на истражувања за ограничувањата на волонтерството, иако постојат многу студии кои испитуваат ограничувања за слободно време воопшто.

Поради својот потенцијал за драстично ограничување на волонтерското учество, особено кај учениците кои имаат многу други конкурентни обврски, овој концепт гарантира натамошно истражување. Користејќи алатки развиени за мерење на трите категории ограничувања за слободно време (Интераперсонални, Интерперсонални и Структурни), може да се направат споредби помеѓу ограничувањата кон волонтерството и другите активности за слободно време.

ЛИТЕРАТУРА

1. Anderson, J.C. & Moore, L.F. (1978) The motivation to volunteer, *Journal of Voluntary Action Research*, 7(3-4), pp. 120-125.
2. Astin, A.W. & Sax, L.J. (1998) How undergraduates are affected by service participation, *Journal of College Student Development*, 39(3), pp. 251-263.
3. Babchuk, N. & Booth, A. (1969) Voluntary association membership: A longitudinal analysis, *American Sociological Review*, 34, pp. 31-45.
4. Boraas, S. (2003) Volunteering in the United States, *Monthly Labor Review*, 126(8), pp. 3-11.
5. Bringle, R.G. & Hatcher, J.A. (1996) Implementing service learning in higher education, *Journal of Higher Education*, 67(2).
6. Bruyere, B. & Rappe, S. (2007) Identifying the motivations of environmental volunteers, *Journal of Environmental Planning and Management*, 50(4), pp. 503-516.
7. Burns, D.J., Toncar, M., Reid, J., Anderson, C., Wells, C., Fawcett, J., & Gruben, K. (2005) Volunteering: A comparison of the motivations of collegiate students attending different types of institutions, *The International Journal of Volunteer Administration*, 23(4), pp. 3140.
8. Campbell, L.M. & Smith, C. (2006) What makes them pay? Values of volunteer tourists working for sea turtle conservation, *Environmental Management*, 38(1), pp. 84-98.
9. Carlo, G., Okun, M.A., Knight, G.P., & de Guzman, M.T. (2005) The interplay of traits and motives on volunteering: Agreeableness, extraversion and prosocial value motivation, *Personality and Individual Differences*, 38, pp. 1293-1305.

10. Clary, E.G. & Snyder, M. (1999) The motivations to volunteer: Theoretical and practical considerations, *Current Directions in Psychological Science*, 8(5), pp. 156-159.

11. Clary, E.G., Snyder, M., Ridge, R.D., Copeland, J., Stukas, A.A., Haugen, J., & Miene, P. (1998) Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach, *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(6), pp. 1516-1530.

12. Clary, E.G., Snyder, M., & Stukas, A.A. (1996) Volunteers' Motivations: Findings from a national survey, *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 25(4), pp. 485-505.

13. Cleave, S. & Doherty, A. (2005) Understanding volunteer and non-volunteer constraints: A mixed-method approach, presented at the 11th Canadian Congress on Leisure Research, Nanaimo, BC, May 17-20, 2005.

14. Crawford, D., & Godbey, G. (1987) Reconceptualizing barriers to family leisure, *Leisure Sciences*, 9, pp. 119-127.

15. Crawford, D.W., Jackson, E.L., & Godbey, G. (1991) A hierarchical model of leisure constraints, *Leisure Sciences*, 13, pp. 309-320.

16. Cress, C.M. & Sax, L.J. (1998) Campus climate issues to consider for the next decade, *New Directions for Institutional Research*, 98, pp. 65-80.

17. Dutta-Bergman, M.J. (2004) Describing volunteerism: The theory of unified responsibility, *Journal of Public Relations Research*, 16(4). Pp. 353-369.

18. Ellis, S.J. (1978) American traditions of volunteerism and service-learning: The twentieth century, *Synergist*, pp. 37-39.

19. Faich, R.G. & Gale, R.P. (1971) The Environmental Movement: From recreation to politics, *Pacific Sociological Review*, 14(3), pp. 271-287.

20. Farmer, S.M. & Fedor, D.B. (1999) Volunteer participation and withdrawal: A psychological contract perspective on the role of expectations and organizational support, *Nonprofit Management & Leadership*, 9(4), pp. 349-367.

21. Fennell, D.A. (2008) Ecotourism and the myth of indigenous stewardship, *Journal of Sustainable Tourism*, 16(2), pp. 1-21.

22. Fischer, L.R., Mueller, D.P., & Cooper, P.W. (1991) Older volunteers: A discussion of the Minnesota senior study, *The Gerontologist*, 31(2), pp. 183-193.

23. Francies, G.R. (1983) The volunteer needs profile: A tool for reducing turnover, *The Journal of Volunteer Administration*, 1(4), pp. 17-33.

24. Gordon, C.W. & Babchuk, N. (1959) A typology of voluntary associations, *American Sociological Review*, 24(1) pp. 22-29.

25. Graefe, A.R., Thapa, B., Confer, J.J., & Absher, J.D. (2000) Relationships between trip motivations and selected variables among Allegheny National Forest visitors, in: *USDA Forest Service Proceedings*, 15(4), pp. 107-112.

26. Heidrich, K.W. (1990) Volunteer life-styles: Market segments based on volunteers' role choices, *Nonprofit and Voluntary Section Quarterly*, 19(1), pp. 21-31.

27. Henderson, K.A. (1980) Programming volunteerism for happier volunteers, *Parks and Recreation*, pp. 61-64.

28. Henderson, K.A. (1985) Issues and trends in volunteerism, *Journal of Physical Education, Recreation, and Dance*, 56, pp. 30-32.

29. Iso-Ahola, S.E. (1989) Motivation for Leisure, in: E.L. Jackson & T.L. Burton (Eds) *Understanding Leisure and Recreation: Mapping the Past Charting the Future* (State College, PA, R.A. Venture Publishing).

30. Jackson, E.L., Crawford, D.W., & Godbey, G. (1993) Negotiation of leisure constraints, *Leisure Sciences*, 15, pp. 1-11.

31. Jensen, C.R. (1995) *Outdoor Recreation in America, Fifth Edition* (Champaign, IL, Human Kinetics).

32. Kaczynski, A.T. & Crompton, J.L. (2006) Financing priorities in local governments: Where do park and recreation services rank?, *Journal of Park and Recreation Administration*, 24(1), pp. 84-103.

33. Katz, D. (1960) The functional approach to the study of attitudes, *Public Opinion Quarterly*, 24, pp. 163-204.

34. Kelley, H.H. & Volkart, E.H. (1952) The resistance to change of group-anchored attitudes, *American Sociological Review*, 17(4), pp. 453-465.

35. Kelly, J.R., Steinkamp, M.W., & Kelly, J.R. (1987) Later-life satisfaction: Does leisure contribute?, *Leisure Sciences*, 19, pp. 189-199.

36. Knoke, D. (1990) Networks of political action: Toward theory construction, *Social Forces*, 68, pp. 1041-1057.

37. Liao-Troth, M.A. & Dunn, C.P. (1999) Social constructs and human service: Managerial sensemaking of volunteer motivation, *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 10(4), pp. 345-361.

38. Lucas, J.S. (1985) The social participation of blacks: A proposed synthesis of two competing theories, *Sociological Inquiry*, 55(1), pp. 97-108.

39. Mannell, R.C. & Kleiber, D.A. (1997) *A Social Psychology of Leisure* (State College, PA, Venture).

40. Manning, R.E. (2005) *Studies in Outdoor Recreation: Search and research for satisfaction, Second Edition* (Corvallis, OR, Oregon State University Press).

41. Martinez, T.A. & McMullin, S.L. (2004) Factors affecting decisions to volunteer in nongovernmental organizations, *Environment and Behavior*, 36(1), pp. 112-126.

42. McClelland, D.L. (1985) How motives, skills, and values determine what people do, *American Psychologist*, 40, pp. 812-825.

43. McFarlane, B.L. (1994) Specialization and motivations of birdwatchers, *Wildlife Society Bulletin*, 22, pp. 361-370.

44. Mowen, A.J., Payne, L.L., & Scott, D. (2005) Change and stability in park visitation constraints revisited, *Leisure Sciences*, 27, pp. 191-204.

45. Nyaupane, G.P., Morais, D.B., & Graefe, A.R. (2004) Nature tourism constraints: A crossactivity comparison, *Annals of Tourism Research*, 30(3), pp. 540-555.

46. Okun, M.A., Barr, A., & Herzog, A.R. (1998) Motivation to volunteer by older adults: A test of competing measurement models, *Psychology and Aging*, 13, pp. 608-621.

47. Okun, M.A. & Schultz, A. (2003) Age and motives for volunteering: Testing hypotheses derived from Socioemotional Selectivity Theory, *Psychology and Aging*, 18(2), pp. 231-239.

48. Pennington-Gray, L.A. & Kerstetter, D.L. (2002) Testing a constraints model within the context of nature-based tourism, *Journal of Travel Research*, 40, pp. 416-423.

49. Pennington-Gray, L., Thapa, B., & Holland, S. (2002) Florida residents' constraints to parks and public lands visitation: An assessment of the validity of an Intrapersonal, Interpersonal and Structural model, *World Leisure*, 4, pp. 51-60.

50. Raymore, L., Godbey, G., Crawford, D., & von Eye, A. (1993) Nature and process of leisure constraints: An empirical test, *Leisure Sciences*, 15, pp. 99-113.

51. Ryan, R.L., Kaplan, R., & Grese, R.E. (2001) Predicting volunteer commitment in environmental stewardship programmes, *Journal of Environmental Planning and Management*, 44(5), pp. 629-648.

52. Sax, L.J. & Astin, A. (1997) The benefits of service: Evidence from undergraduates, *Educational Record*, 78, pp. 25-32.

53. Sergent, M.T. & Sedlacek, W.E. (1990) Volunteer motivations across student organizations: A test of Person-Environment Fit theory, *Journal of College Student Development*, 31, pp. 255-261.

54. Serow, R.C. (1991) Students and voluntarism: Looking into the motives of community service participants, *American Educational Research Journal*, 28(3), pp. 543-556.

55. Shaw, S.M., Bonen, A., & McCabe, J.F. (1991) Do more constraints mean less leisure?

56. Examining the relationship between constraints and participation, *Leisure Research*, 23(4), pp. 286-300.

57. Silverberg, K.E., Backman, S.J., Backman, K.F., & Ellis, G.D. (1999) An identification and explication of a typology of public parks and recreation volunteers, presented at the Ninth Canadian Congress on Leisure Research, Acadia University, Wolfville, Nova Scotia.

58. Thapa, B. (1999) Environmentalism: The relation of environmental attitudes and environmentally responsible behaviors among undergraduate students, *Bulletin of Science, Technology & Society*, 19(5), pp. 432-444.

59. Thapa, B. (2001) Environmental Concern: A comparative analysis between students in recreation and park management and other departments, *Environmental Education Research*, 7(1), pp. 39-53.

60. Thapa, B., Pennington-Gray, L., & Holland, S. (2002) Assessing the validity of an outdoor recreation constraints model for tourists to Florida, presented at the 33rd Annual Travel and Tourism Research Association Arlington, VA, June 22-25.

61. United States Bureau of Labor Statistics (2007) *Volunteering in the Unites States, 2007*, retrieved October 9, 2008, from http://www.bls.gov/news.release/pdf/volun.pdf.

62. Verba, S., Schlozman, K.L., & Brady, H.E. (1995) *Voice and equality: Civic volunteerism in American politics* (Cambridge, MA, Harvard University Press).

63. Weber, M. (1947) *Theory of social and economic organization* (Glencoe, IL, Free Press).

64. Wickham, T.D. & Graefe, A. (1998) Motivation to volunteer at Shaver's Creek Environmental Center, in *Proceedings of the 1998 Northeast Recreation Research Symposium*, pp. 23-27.

65. Wilson, J. & Musick, M. (1999) The effects of volunteering on the volunteer, *Law and Contemporary Problems*, 62(4), pp. 141-168.

66. Wilson, R.S. (2005) Motivational factors and decisions to volunteer in the Florida Park Service, Unpublished Masters Thesis (Gainesville, FL, University of Florida).

67. Yeung, A.B. (2004) The octagon model of volunteer motivation: Results of a phenomenological analysis, *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 15(1), pp. 21-46.